

1 Kolin

Pol-qa bugukhokhof pepa, Klisten bawan ezoqam-te, ndigu Kolin taon-te giyagam

Megeat Manqat-qase

Pol Efesus taon-té goám, nqanek pepa, Klisten bawan ezoqam-te gepeawam, ndigu Kolin taon-te giyagam. Kolin taon ndøgo, kandambaqapé. Glik manqei-té qagó. Ta khøuwa-te ndøgo, Glik manqei-qa iz, Akaya mbo-akhaemám. Klisten ezoqam ndigu, Kolin taon-te gisøkhoam, nøme ndigu, Glik ezoqám, neka nøme ndigu, Zu ezoqám. Ezoqa gisøkhoam ndøgo, kandambá, gigiap kopoav ezoqám neka tiqa zøtezat andé kandambá.

Bugukhokhof khøuwa, Pol møndøgoám, Kolin taon-te ndøgo, neka ndigu ezoqam, ndakin mba gi-Klisten-ez, vøe-zømesimam. Nginiq Yesu, oskia ndø-unimanqatintám, neka guligulim-te vø-møvøbumam. Geté tiqa Klisten bawan, sège-qaqaém. Neka ndigu matev soqain-té giyagám, kha-qa poev matev vømbōpavam-a, manqa-zapazapa vinivinimba vømatønumam. Pol møndø-ewág, taqa yaq-te, yaq ndigu nqanek pepa mokhote, unimanqatin matev neka Klisten matev egeieqei-qa yaq-te vøzø-peawam-a, tiqa matev-qa yaq-te, vøzø-ponqom.

¹ No Pól, nqanek pepa nqæpeaomit. No Keliso Yesu-gé u-aném. No Mbumbukiam ndøveatán, nqanek sasae nqægo. Ndøgo teqá poév. Nqanek

pepa, nigi Klisten nõfu Sostenés namba niti-peaomít.

² Zo-té qeitø-peaomít, zo Mbumbukiam-gi Klis-ten bawan ezoqam, nandav Kolin taon-te ndo-zoyage, zo Mbumbukiam Keliso Yesu mokho-te ge:khaz, vozō-tegi-ezoqam-ez. Nqanek pepa até ti-té ndigú-a, vøe-peawām, ezoqa ewaqape-te, manqei-manqei ate nqægo, nigi Evezøza Yesu Keliso-qa iz ndivewam, ndiguligulim. Ndego tigi Evezøzá neka nigi Evezøzā.

³ Mbumbukiam, nigi Tat, neka Yesu Keliso, nigi Evezøza, tiqa kuku matev neka sambi matev ndøgoát, zo-te.

Pol-qa ike manqat Mbumbukiam-te, Kolin ezoqam-qa yaq-te

⁴ No Mbumbukiam, ike manqat oskia nombomanqaté, zoqa yaq-te, neka teqa kuku matev-qa yaq-te, ndego zo Keliso Yesu mokho-te gezø-etoam.

⁵ Te mokho-te, zo andé gigiap kopoav ezoqám. Mbumbukiam zo nõmendim manqat neka zøtezat kandambá gezø-etoam.

⁶ Zapa ndøgo, manqat ndøgo, no Keliso-qa yaq-te qate-zømesimam, møndømø-qóm, zo mokho-te. ⁷ Yaq ndøgo, zo nigi Evezøza Yesu Keliso ndøzømbøe-esap, tendoveao, tendoqavan, zo matev nõme lõvu:máv, ndøgo Nqova Mbomambaqape, ni Klisten ezoqam ngini-etoam. ⁸ Yesu Keliso zo føgøføgakh zøgeatát. Yaq zo unimanqatin matev-te, føgøføgakh zówaniapát, atema vaev khøuwa-te. Yaq zo nigi Evezøza Yesu Keliso-qa Khøuwa Kandambaqape-te, ndego tendoqavan, manqa-zapazapa mbaín, sozógoát.

⁹ Mbumbukiam, ndego zo gezø-akha, tege Yo Yesu Keliso namba tözøte-yagat, nigi Evezøza, ndego uni-manqatin ezoqám. Ndego zo gezø-geatát, atema vaev-te.

Qaqa matev-qa yaq-te, Klisten bawan mokho-te

¹⁰ Nøfuap! Nigi Evezøza Yesu Keliso-qa iz-te, no nqazø-pouwe: Zoqa Klisten bawan mokho-te nandav, zo manqa ndø-itumbám neka qatoat matev bezømbù:gũ. Geté zo nqova kopo-té qawaní, neka kha-mba, matev kopo zombó-ovét. ¹¹ Nøfuap! No nqanek manqat nqazømbe-manqate, zapa ndógo: Nigu Klisten nøfu Kloe, tugi ezoqa nøme, no āv gini-nømøndém nqægo: Zo mokho-te nandav, qatoat neka ponqombap matev zømbu:gú. ¹² No nqáneq gate-manqaté: Zo mokho-te, ezoqa nøme, āv gini-manqaté nqægo, “No Pol nombopáev,” neka nøme ndimanqate, “No Apolos nombopáev,” neka nøme ndimanqate, “No Pita nombopáev,” neka nøme ndimanqate, “No Keliso nombopáev.”

¹³ Av khané:go? Gê, Keliso géqaqanim? Neka gê, no Pol, zoqa yaq-te no notónanim, tae mutui-te? Neka gê, zo ibøkha iz qazondapem, noqā iz-tē qazonø-ndapem? Av taoká. ¹⁴ No ike kandambá, Mbumbukiam-te. Zapa ndógo, zo mokho-te, no ibøkha iz, ti-mba ngínik qazø-etoám, Klispus neka Gaius. Geté ezoqa nøme, ibøkha iz etopøteáv. ¹⁵ Soqain ndøgo, ezoqa timanqatat, av nqægo, “No

ibøkha iz, Pol-qā iz-tē qatøndāp.” ¹⁶ O! Unimanqatín. No até Stefanas neka tegi ezoqám-a, ibøkha iz vøezø-etoam. Geté ezoqa nøme, no matavapøteáv, av nqægo, ibøkha iz møezø-etoām. ¹⁷ Keliso no ambá av nqægo, ezoqa ibøkha iz etoam-qa ndokhofotān. Geté ndego no Manqat Mbomambaqape zømesim-qa ndokhofotán. No ezoqa ambá av nqægo, manqei-qape-qā matavap loloākh qate-zømesim. Soqáin ndøgo, Keliso-qa tae mutui manqat, tømø-khokho-manqat.

Mbumbukiam ekeza bazaføgakh neka matavap loloakh, Keliso mokho-té gendo-vevezám

¹⁸ Unimanqatín. Ti-te ndigu, tisoqoez, ta manqat ndøgo, Yesu tae mutui-te genanim, mokho mbaín. Geté ni-te, ni Mbumbukiam ngekhandi:ntet, nqanek manqat, bazaføgakh-ús. Ndøgo Mbumbukiam-qá bazaføgákh. ¹⁹ Taqa yaq-te, Mbumbukiam-qa Manqat, áv qane-peawáp nqægo, “No manqei-qape ezoqam-qa matavap loloakh nøzøngiú.

No tiqa zøtezat nósanqáo.”

²⁰ Mbumbukiam-qa manqat av qæ-ein ndægo, yaq gê, manqei-qape ezoqam matavap loloakh-us neka zøtezat ezoqam neka manqa manqate ezoqam-qa yaq-te, áv khané:go? Ndøgo khokhó. Mbumbukiam manqei-qape-qa matavap loloakh, khokho matavap me:vewé.

²¹ Mbumbukiam ekeza matavap loloakh-te, matavap áv genevé nqægo: Manqei-qape

1:16 1:16 1 Ko 16:15 **1:18** 1:18 Lom 1:16 **1:19** 1:19 Isa 29:14

1:20 1:20 Isa 19:12; 33:18; 44:25; Job 12:17 **1:21** 1:21 Met 11:25

ezoqam, kopømba mbaín, ekeza matavap loloakhte, Mbumbukiam ti:zøtez. Yaq teqa poev nqáneq qagó: Ezoqa ndígu tékhandí:z, ndigu nqanek manqat ndi-unimanqatinat, ndøgo ezoqa nøme khokho manqat ndi:vewe. ²² Zu ezoqam, ndigu umingiap matev qeivi-qa mba ndøgó, neka Glik ezoqam, matavap loloakh tonqogim-qa mbá ndígū. ²³ Geté ni ezoqa Keliso-qá yaq-te mbá qatizømesím, ndego tae mutui-te gitøkewem. Nqanek manqat, Zu ezoqam, qaqa zøløozú. Neka bawan vini-ak, nqanek manqat, mokho mbain me:vewé. ²⁴ Geté ni Mbumbukiam ginindu-akha, nøme Zu ezoqam neka nøme bawan vini-ak, ni Keliso-te, Mbumbukiam-qá bazaføgakh neka matavap loloakh ziqeiví. ²⁵ Mbumbukiam-qa matavap, ndøgo ezoqa nøme matavap livilivis ndi:vewe, ta matavap loloakh ndøgo, manqei-qape ezoqam-qa matavap loloakh, ùnime:-løvuám. Neka teqa matev matanam, ndøgo ezoqa nøme bazapos ndi:vewe, taqa bazaføgakh, manqei-qape ezoqam-qa matev matanam, ùnime:-løvuám.

²⁶ Nøfuap! Zo gømbo-mataváp. Zo mokho-te nandav, Mbumbukiam gezø-akha, zo ezoqa khapímbá, manqei-qape ezoqam-qa bøi-te, matavap loloakh ndøzøgo o iz kandakanda ndøzøgo o zogi zøvøndipakha iz kandakanda qazøgoam. ²⁷ Geté Mbumbukiam ndígu tevevesám, ndigu manqei-qape-te, matavap livilivis neka iz mbain ndi:zæza. Ndego tene-matanám ndøgo: Matavap loloakh-us

ezoqam neka iz-akhayapak, mivi mé:ndapém. ²⁸ Mbumbukiam ndígu tevevesám, ndigu iz mbain ndigu, neka ndigu, ezoqa nøme ndisanqaza. Ndego nqanek matev, manqei-qape-qa matev kandakanda ngi:wat-qa ndøgó. ²⁹ Ndego tenegó ndøgo: Ezoqa kopo, gé:khambuvimák, Mbumbukiam-qa bugug-te. ³⁰ Mbumbukiam ndømatanám, zo ndakin Keliso Yesu namba, ndøzøte-yage. Ndego ekeza matavap loloakh, Keliso mokho-té genøni-vevezám. Ni Mbumbukiam-qa bøi-te, te mokho-te ndégo tizi-ndaføyamba-én, neka vizimø-Mbumbukiam-gi-ezoqam-en neka Mbumbukiam ni te mokho-te vønqovotan, ni manqa-zapa mokho-te qazu:goam. ³¹ Matev av tønefakhán, av Mbumbukiam-qa Manqat ndæpeawap, “Gekha ezoqām ndego, khambuvap-qa tegoat, ndego taqa yaq-te teabete-khambuváp ndøgo, Evezøza gematanam.”

2

Pol Yesu-qa manqat, ande āv kenē-manqatam, Kolin taon-te gegoam

¹ Nøfuap! No zo-te qæmat, Mbumbukiam-qa Manqat qate-zømesimam, ndøgo khonoam-te qagoam, no ambá av nqægo, manqat kandakanda neka nøtenat kandambaqapē qazømbe-manqatām. ² Geté no matavap āv qategó nqægo: No zo mokho-te, manqat nøme nømanqateák. Geté Yesu Keliso-qá yaq-te mbá qaté-manqatát,

ndego tae mutui-te gitøkewem. ³ No zo mokho-te qatu:goam, no kha bazaføgakh mbaín. No møe nøgoám neka kha wageap-ús. ⁴ Neka manqat ndøgo, zo qate-zømesimam, no ambá av nqægo, manqei-qape ezoqam-qā matavap loloákh qate-zømesimām. Geté zo Mbumbukiam-ge Nqova-qá bazaføgákh qate-zømesimám. ⁵ Soqain ndøgo, zoqa unimanqatin matev, ezoqam-qa matavap loloakh-te to:tawet. Geté Mbumbukiam-qá bazaføgakh-té qabeto:-tawé.

Matavap loloakh, Nqova Mbomambaqape-te ndøndo-okho

⁶ Geté, unimanqatín. Manqat ndøgo, ni nqeimanqate, matavap loloakh-ús. Ndigu ezoqam, Klisten matev-te gifisam, kopømbaqapé, mokho tindapem. Geté nqanek matavap loloakh, ambá ndøgo, manqei-qape ezoqam-qā matavap loloákh, o kawakawa-za-qā matavap loloákh, ndigu manqei-qape ndo:kawaezat, tiqa bazaføgakh sa tømø-navøem. ⁷ Geté matavap loloakh, ni ezoqa nqati-zømesim, ndøgo Mbumbukiam-qá matavap loloákh. Teqa matavap loloakh nqánek: Manqei-qape khakheinøpøteav qagoam, Mbumbukiam é-møndo:pøoá, av nqægo: Matev ndømatanam, av ndakin ge:matanam, neka yage qanimav-qape vøní-etoām. Ibugukhokhof, nqanek matavap, Mbumbukiam geve, khonoam-té qagoám. ⁸ Nginik manqei-qape kawakawa-za, ezoqa kopo, Mbumbukiam-qa matavap loloakh otevatéav. Ndigu amba ti:zøtezin, ndigu nigi Evezøza iz

eqawat-qape, tae mutui-te ambá gétøkewemák.
 9 Geté matev av qanefakhán, av Mbumbukiam-qa
 Manqat qæ-ein,

“Matev ndøgo, ezoqa bugukhokhof
 tiqa bøi-te qeiviav qagoam
 neka tiqa gea-te yogeav vøgoam
 neka tiqa wema-te matavapøteav vøgoam,
 Mbumbukiam, tiqa ndígu tene-mendewám,
 ndigu kuku ndøzøgo te-te.”

10 Geté ta matavap ndøgo, bugukhokhof
 qakhonawam, ni Mbumbukiam Nqova
 Mbomambaqape-qa mokho-te, møndøni-veáz.
 Ndego Nqova kopømbaqapé, nqanek matev
 ti:nømand. Zapa ndøgo, ndego matev ate ndægo
 gèqeiví, até Mbumbukiam-qa matavap igian-
 qapé-a, ndèqeiví. 11 Gê, gekha ezoqām mé:-otevat,
 ezoqam-qa matavap? Sa ndégo tene-otevát, tege
 nqova, te mokho-te ndu:gu. Yaq matev até kopó:
 Ezoqa mè:-otevák, Mbumbukiam-qa matavap.
 Mbumbukiam-ge Nqova yakhapús sege:-otevát.
 12 Ni ambá av nqægo, manqei-qape-gē nqova
 zindafēm. Geté ni Nqova ndégo tizindafēm,
 Mbumbukiam-te gendowav. Ndego ni ekeza
 Nqova, tinimbi-etoám ndøgo: Ni Mbumbukiam-
 qa matev mbomømboma, yaq-mba gini-etoam,
 zì:nøtén. 13 Manqat ndøgo, ni ezoqa nqati-zømesim,
 ambá av nqægo, av manqei-qape ezoqam, ekeza
 matavap loloakh-te ndi:nømendim. Geté ni
 ndøgo tøti-manqaté, av Nqova Mbomambaqape
 ndi:nømendim. Ni ezoqa Mbumbukiam-qa
 unimanqatin manqat nqeizø-ovøyam, ndøgo

Nqova Mbomambaqape ndi:nømendim, ni Nqova Mbomambaqape-qá mokho-té qeitø-manqaté.

¹⁴ Gekha ezoqām ndego, Nqova Mbomambaqape mbain ndego, ndego manqa mokho géndapák, ndøgo Mbumbukiam-ge Nqova-te ndøndo-okho. Te-te ndego, ta manqat, mokho mbaín. Zapa ndøgo, qo Mbumbukiam-ge Nqova mbain tøgoat, qo kopømba mbaín, Mbumbukiam-qa Manqat-qa mokho toqondap. ¹⁵ Geté

gekha ezoqām ndego, Nqova Mbomambaqape ndembøigu, ndego Mbumbukiam-qa matev ate ndægo-qa yaq-te, mokho ndøndáp. Geté ezoqa nøme, ndigu Nqova Mbomambaqape mbain ndigu, ndigu kopømba mbaín, teqa yaq-te mokho tindapem. ¹⁶ Taqa yaq-te, Mbumbukiam-qa

Manqat, āv qane-peawáp nqægo,

“Gê, gekha ezoqām mé:-otev,

Mbumbukiam-qa matavap?

Neka gê, ezoqa tígu,

Mbumbukiam timbo-ovøemem?”

Av taoká. Ezoqa mbaín. Geté ni Keliso-qá matavap nimbu:gú. Yaq ni kopømbaqapé, mokho tizindapem.

3

Qaqae matev-qa yaq-te, Klisten bawan mokhote

¹ Nøfuap! No zo-te qægoam, no kopømba mbaín, manqat vøté-zømesim, av ndigu nqate-zømesim, ndigu Nqova Mbomambaqape ndezømbu:gu. Geté no manqat āv qazømbe-manqatám, av

ndigu nqazømbe-manqate, ndigu manqei-qape-qa matev zua ndimbopaev. Zapa ndógo, zo Keliso-qa matev-te, andé nakhei nqonqon me zøtegoám. ² No zo andé tete nõzømbe-etoumám, ambá ndøgo, lou føgøføgāk. Zapa ndógo, ta khøuwa-te ndøgo, zo kopømba mbaín, manqa mokho vøzømbøé-ndapēm, av ndigu ndi:ndape, ndigu Mbumbukiam-qa matev-te e-ma go:fisam. Até ndakín-a, zo zuá, kopømba mbaín, mokho tozombo-ndapem. ³ Zapa ndógo, zo zøkeza khatae-qa poev, zua zombopavét. Ge zô, ndozo-matavap? Zo-te nandav, ova matev neka ponqombap matev nandøzøgo, ndøgo khatae-qá poèv? Unimanqatín. Zo manqei-qape-qa matev-te, zua zoyagé. ⁴ Zapa ndógo, ezoqa nõme nandi-manqate, “No Pol nombopaēv,” neka nõme nandi-manqate, “No Apolos nombopaēv.” Matev av nqægo tozogoat, yaq zo manqei-qape ezoqam-qá matavap zua zombopáev.

⁵ Gê, Apolos, ndego gekha ezoqám? Neka no, Pol, gekha ezoqám? Ni Mbumbukiam-gí sasae ezoqám, ni mokho-te zo Mbumbukiam vozø-unimanqatinim. Mbumbukiam no sasae vini nõ-etoám, neka Apolos sasae vini vømbø-etoam. ⁶ No zo mokho-te, andé ogekhæm sasae me nõtegoám, neka Apolos, ta avøe gigiap ndøgo, ande ibøkha me vømbøe-etoumam. Geté zoqa unimanqatin, Mbumbukiam ndø-uminøvemát. ⁷ Ezoqa ndego avøe vø-ogeakh-a, ndego ibøkha vømbø-etoumam, ndøgo gigiap-qapé mbá. Geté gigiap-qape sate

ndégo, Mbumbukiam, ndego avøe nde-uminøvem. ⁸ Ogekhaem ezoqam neka ibøkha etoam ezoqam, nginik kopó. Nginik Mbumbukiam-qá sasae mba ndøgó. Yaq nginik ezoqam, yaq-fia āv timí-upøgím, av ekeza sasae gi:goam. ⁹ Ni ezoqa menas, ni kopømbá seitumu-sasaeát, Mbumbukiam-qa sasae-te. Zo andé Mbumbukiam-qá kháe neka andé Mbumbukiam-qá khoév. ¹⁰ Mbumbukiam-qa kuku matev mokho-te, ndego genø-etoam, no andé nøte-khoev-puanam-ezoqam-matavap-loloakh-us-én. No uk nø-asáz. Yaq ezoqa nøme, khoev mo:wevét, ta uk-te ndøgo, qæ-asaz. Geté, gekha ezoqām ndego, khoev ndewevet, ndego yà beqeiví. Sasae eqeieqei begó. ¹¹ Ta uk ndøgo, ndø-asøzú. Ndøgo Yesu Kelisó. Ezoqa kopømba mbain, nøme te-asaz. ¹² Ta uk-te ndøgo, ezoqa nøme, khoev gigiap qaniqaním giniwevét, kopømba ande av gol o silva o mbaqambaqa fia kandakanda ndi:gu. Geté ezoqa nøme, tae o peføpefa o gagayag mbá giniwevét. ¹³ Yaq vaev-te, Mbumbukiam-qa Khøuwa Kandambaqape-te, ezoqa ewaqape-qa sasae, tønøqeivát ndøgo, sasae eqeieqei pizí:goat-a. Gøina ndøqeív. Gøinam ni ezoqa ewaqape-qa sasae matev, giní-geveá, av nqægo, ta sasae ndøgo, ni qazigoat, gøina wageap-te petéwevāt, penømakhaya. ¹⁴ Gekha ezoqam-qā sasae, gøinam-te wageapøteav tøgoat, ndego yaq-fia eqeieqei ndøndáp. ¹⁵ Geté sasae ndøgo, gego, tømbowagim, ndego ezoqam, sasae khokhó segegoám. Ndego ekezan, ndøkhandí:v. Geté andé gøinam-té gindú-

3:8 3:8-9 Met 16:27; Ef 2:20-22

3:11 3:11 Isa 28:16; 1 Pita 2:4-6

3:13 3:13 1 Ko 4:5

qombi:nám.

¹⁶ Ge zô, møzøté-zøtez? Zo Mbumbukiam-qá khoév. Mbumbukiam-ge Nqova, zo mokho-té gunu:yagé. ¹⁷ Gekha ezoqām ndego, nqanek Mbumbukiam-qa khoev tengiu, Mbumbukiam ndego géngiú. Zapa ndógo, ta khoev ndógo, Mbumbukiam-qá khoév. Neka ta khoev ndógo, zó.

¹⁸ Zo zøkeza kha, mbøe-khavòzám. Zo mokho-te, ezoqa nøme ndematavap, av nqægo, no manqei-qape ezoqam-qa bøi-te, matavap loloakh-ūs, ndego bèmø-matavap-livilivis-us-ezoqam-év. Yaq av nqægo, ndego segemø-matavap-loloakh-us-ezoqam-év. ¹⁹ Zapa ndógo, manqei-qape ezoqam-qa matavap loloakh, ndógo matavap livilivís, Mbumbukiam-qa bøi-te. Taqa yaq-te, Mbumbukiam-qa Manqat, āv qane-peawáp nqægo,

“Mbumbukiam ndigu ezoqam,
ndimatavap av nqægo,
‘Ni matavap loloakh-ūs,’
ndigu ekeza khavozam matév genégavém.”

²⁰ Neka manqat nøme ndøpēawāp,

“Mbumbukiam, møndæ-otév:
Matavap loloakh-us ezoqam-qa matavap,
ndógo mokho mbaín.”

²¹⁻²² Yaq nakémbá, zo me:khambùváp, av nqægo, zo ande gekha ezoqam me zombøepaev. Zapa ndógo, ni ate nqati:gu, Pol neka Apolos neka Pita, ni zogí. Neka até ndógó-a, manqei-qape neka khandi neka løvøte neka ndaki yage neka vaev

yage, ndøgo zoqá. ²³ Geté zo Keliso-gí, neka Keliso, ndego Mbumbukiam-gé.

4

Keliso-gi u-anim-qa yaq-te

¹ Zo ni āv qaninæná, av nqægo: Ni Keliso-gí sasae ezoqám. Ni Mbumbukiam tene-vevendám ndøgo, teqa matavap ndøgo, khonoam-te qagoam, ezoqa bati-zømesim. ² Neka sasae ezoqam-qa yaq-te, zo møzøte-zøté, av nqægo: Gekha sasae ezoqām ndigu, ta sasae ndøgo, megeat ezoqam tiqa zenda-te geve, eqeieqei bematanám. ³ No-te, ndøgo gigiap-qapé mbá, av zo no ndøzøte-gevenoat o gekha ezoqa nøme, no ndi:gevenoat. Até ndøgó-a, av no nøkeza kha nqate-gevewat, ndøgo gigiap-qapé mbá. ⁴ Unimanqatín. No nøtenøtenák, av nqægo, no manqa-zapa-qase møegō. Geté até ndøgó-a, no kopømba mbaín tæ-ein, av nqægo, “No ndaføyamba-qapē.” Geté ndego, no nde:gevenoat, Evezøzá. ⁵ Yaq nakémbá. Zo ezoqa nøme-qa matev, ndøgevèwát. Sizió-kewagát, atema Evezøza vømófakhān. Ta khøuwa-te ndøgo, ndego matev ate ndægo, khonoam-te ndøgo, bavokhó genø-awám, neka matavap ate ndægo, ezoqam-qa mokho-te ndøkhoap, vøvøndāz. Neka ta khøuwa-te ndøgo, Mbumbukiam yakhapús, niqa iz te-èqā, ó, tevoa.

⁶ Nøfuap! No Apolos neka noqa yaq-te, yaya qazømbe-etæavun, no zo nøtegó. Zoqá nømendim nonqó, av nqægo, zo Mbumbukiam-qa Manqat ndølvũm. Soqain ndøgo, zo tøzøte-khambuvupat,

neka ezoqa nøme-qa iz tozo-eqatat, gete ezoqa nøme-qa iz, vozó-voatát. ⁷ Gê, qakeza kha, ezoqa kandambaqape qotévewe? Gêmbo-mataváp. Gigiap neka matev tógo, qo Mbumbukiam-te ndapeav qoqogoam? Av taoká. Ndøgo ate ndægo, qo Mbumbukiam qa-etoám. Yaq gekha zapá, ndoqote-khambuvap?

⁸ Zo ndozo-matavap, zo matev ate ndægo mðzotumu-ndapém neka andé gigiap kopoav ezoqa me zøte:gó neka ni vozō-løvumbam neka kawa iz vozō-tonqogim. Unimanqatín. Zo unimanqatin-te, amba uni tøzøte-fisamin neka kawakawa-za-qa iz vozō-upøgimin, no ambá khanakhanákh. Yaq ni ambá zo namba kawakawa-za zigonín. ⁹ No nqæmatavap, Mbumbukiam ni Keliso-gi u-anim, vaev-té genø-ám. Ni andé ndimbula ezoqam me nitigú, ndigu gigavemín, yaq otøotam-tē ginø-abín, ezoqa ewaqape-qa bøi-te sasa ndøzitagín, vøpakhaezín. Manqei-qape ezoqam-qa bøi-te mbá mbá, geté até enzol ezoqám-qá bøi-te-á. ¹⁰ Keliso zapaya, ezoqa nøme ni matavap livilivis ezoqam mi:næná. Geté zo, matavap loloakh ezoqam me:zæzá. Keliso zapaya, ni bazaføgakh, møndønimbu-navøém. Geté zo mðzomø-bazaføgakh-us-ezoqam-éz. Zoqa iz, gð:eqawát. Geté niqa iz, gèvoát. ¹¹ Até ndakín-a, ni ifin nivinumátún neka ibøkha naq vønī-papumatun. Neka ni ndabua eqeieqei mbáin. Ni gèzítangátún. Neka ni manqei mbáin, teiyagat. ¹² Ni nikeza zenda-te, sasae kandakanda nigoatún, niqa yage nonqo. Ezoqa ni soqa manqat

ndini-manqate, yaq ni Mbumbukiam ndigu tøke-qa nimbo-vi:matún. Neka ni ndingiaenat, ni viniv, seindapé. ¹³ Ni ezoqa manqa soqøsoqa gini-manqatatun, ni yaq manqat egeieqeí qeizømbe-qavøiuín. Ni manqei-qape ezoqam-qa bøi-te, møimø-pageap-én. Unimanqatín. Ti-te ndigu, ni andé khavím. Matev av nqægo, zua ndøgó, ndakin.

¹⁴ No nqanek manqat, ambá av nqægo, zo mivi etoam-qa nopeaumavün. Av taoká. Geté zo nakhoa egeieqeí zømesim-qa nogó. Zapa ndøgo, zo nogí nakheís. Neka no kuku kandambá zo-te. ¹⁵ Zo nømendim ezoqam kopoav-qape, ambá gezømbigú, zøkeza Klisten yage-te. Geté zo zøvøndipakha, kopoáv mbá. Zo zøve kopo mba zømbegó. Nó. Keliso Yesu mokho-te, no nøzø-zøve-én, zo Mbumbukiam-qa Manqat ande qatezømas. ¹⁶ Yaq nakémbá, no nqazø-pouwe: Zo āv tøneyagé, av no nqateyage. ¹⁷ No ta zapaya ndøgo, Timoti notøndo-khofotáv, zo-te. Ndego andé nogé yó, Keliso mokho-te. No poev kandambá te-te. Ndego unimanqatin ezoqám. Ndego zo nqawá geabenøzø-eín, av no Keliso Yesu mokho-te nqateyage. Noqa yage matev, āv tønē:gó, av no manqei-manqei ate ndægo, Klisten bawan vinivinimba nqate-zømesim.

¹⁸ Zo ezoqa nøme, āv qazøte-khambuváp nqægo: Pol nqawa gendō-vesezāk. ¹⁹ Geté no avønín, é-ndøtøndonáv, zo-te, Mbumbukiam tømbo-poe. Yaq no nøkeza bøí qatéqeív, av nqægo: Ezoqam ndigu ekeza iz ndi-eqawat, ndigu unimanqatin

bazaføgakh tøpøzømbégo-a, ó, manqat mbā ndómanqate. ²⁰ Zapa ndógo, Mbumbukiam-qa Megeat Matev, ndógo manqat mbá mbá. Geté matev matanam-ús. Neka ndógo bazaføgakh-ús. ²¹ Ge zô, gekhā zópoev? No tae-us notøndónāv, zo vøtéfebām, ó, kuku matev-us neka aiyav-tē qatøgeāv, zo-te?

5

Klisten bawan ezoqam mokho-te, manqa-zapa tøfakhan

¹ No āv qate-ewág nqægo: Zo mokho-te nandav, mambe okho matev viní qafakhan. So-qaqapé. Ndógo møndømø-løvú, av bavokho-ak, ndigu Mbumbukiam zøtezateav ndigu, gi:goatun. No āv ginømbe-einím nqægo: Ezoqam nandégó, zo mokho-te. Ndego eve-gú zas mbopáev. ² Zo zøtekhambuváp, taqa yaq-te. Geté zo ambá mutøkhop zowaniapín neka ngenek ezoqam, nqanek matev ndematanam, vozō-khofoinamín, zoqa Klisten bawan mokho-te nandu:gu. ³ Unimanqatín. No kha-te, nøyoná. Geté nqova-te, no ndøtû:gú, zo namba. No ngenek ezoqam-qa yaq-te, matev av nqægo gego, matavap é-møto:vé, av nqægo: ⁴ Zo Yesu Keliso-qa iz-te, vømøváb. Yaq no nqova-te, ndægoát, zo namba, neka Yesu, nigi Evezøza, teqa bazaføgakh vøgoát. ⁵ Yaq ngenek ezoqam, Saitan-qá zenda-té qazinø-veém, teqa yage vøsoqā. Yaq ndego tèabetønde-qambún, neka

Evezøza-qa Khøuwa Kandambaqape-te, Mbumbukiam betē-khandi:v.

⁶ Zo zøkeza iz ndozo-eqawat, nandav soqain. Nandev ezoqam, manqa-zapa av nde:matanam, ndego andé flawa poponøvem nonqo me me:gó. Ge zô, møzøté-zøtez? Poponøvem nonqo flawa-te toqotu-nqagim, oskiá ndøgo, khapelavøqase mba tøgoat, yaq flawa-te ate ndi:gu segemøpanqavøém, flawa vøpopøez. ⁷ Yaq nakémbá, zo āv qanegoném, av Pasova khøuwa-te gi:goatun. Flawa awenege poponøvem nonqo-us, vø-ogiím. Yaq zo andé flawa ndakinak poponøvem nonqo mbain me zøtégoát. Ndaføyamba-qapé. Unimanqatín, zo mòzo-ndaføyamba-qape-éz. Zapa ndøgo, nigí Pasova sip nakhasam, møndønáním, ni zapaya, ni vøkhandi:n. Ndego Kelisó. ⁸ Yaq nakémbá. Ni andé Pasova khøuwa kandambaqape zí:goném. Av Zu ezoqam, Pasova khøuwa-te, flawa awenege poponøvem nonqo-us gi:nqagevematum, ni matev soqøsoqa neka manqa-zapazapa vinivinimba, āv tabizi-nqagím. Neka av Pasova khøuwa-te, flawa ndakinak poponøvem nonqo mbain gilouzatun, ni matev eqeieqei, āv tabizi:gú neka unimanqatin manqat mba bizí-manqate.

⁹ No pepa nøme-te, bugukhokhof qazøndo-peawam, āv qazømbe-eín nqægo: Zo mambe okho ezoqam namba me:tøkùát. ¹⁰ Geté no nqanek manqat qæpeawam, no einiáv av nqægo, zo manqei-qape ezoqam ate ndi:gu, uní zøtēzivāz, ndigu mambe ndi-okho o gigiap ndiqovetu o gigiap aqonam-te ndi-upøgim o batae

ndimbovizap. Zo ezoqa ewaqape av ngi:gu, amba zøuvøzat-qa tozogoïn, yaq zo ambá manqei-qape zo-ivøvemín. ¹¹ Geté no nqáneq qæpeawám: Zo mokho-te nandav, ezoqa tigoat, ndigu ekeza kha Klisten ndi:vewe, gete ndigu mambe ndi-okho, o gigiap ndiqovetu o batae ndimbovizap o ezoqam-qa manqa ndigeveam o ibøkha soqa izam møqæ ndigu o gigiap aqonam-te ndi-upøgim, yaq zo ti namba me:tøkúát. Neka ezoqam av ngi:gu, zo lou namba me:løgě. ¹² No nqanek manqat qæ-ein, zapa ndøgo: Ndøgo niqá sasáe mbá, bavokho ezoqam tizi-gevezotat. Geté zøkeza Klisten bawan ezoqam zógevezotát. ¹³ Mbumbukiam yakhapús, bavokho ezoqam tegevezo. Geté ni Klisten bawan mokho-te, āv tabizi-matanám, av Mbumbukiam-qa Manqat-te nqæpeawap: Manqa-zapa-us ezoqam, vønátáv, zoqa mokho-te nandu:gu.

6

Klisten ezoqa nøme, manqa ovøyam-te toqove, taqayaq-te

¹ Gê, zoqa Klisten bawan ezoqam mokho-te, ezoqa menas manqat tøzøgoat, gigiap o matev-qa yaq-te, yaq ndøgo eqeieqeí, bavokho ezoqam-te manqa ovøyam-te tizav, ambā ndøgo, zo Klisten bawan mokho-te tozo-khakheinømem? Av taoká. Matev av nqægo, eqeieqeí mbá. ² Ge zô, møzøté-zøtez? Vaev khøuwa-te, ni Mbumbukiam-gi ezoqam, manqei-qape ezoqam zigevezó. Zo vaev khøuwa-te manqei-qape ezoqam tozo-gevezotat,

5:11 5:11 2 Tes 3:6; Tait 3:10

5:13 5:13 Deut 13:5; 17:7

6:2

6:2 Veve 20:4

yaq gê, zo ndakin kopømba mbaín, zo mokho-te, manqa-zapa khasøkhasis tozo-khakheinømem? ³ Neka gê, zo møzøté-zøtez? Ni até enzol ezoqám-a, zigevezó. Av tægoat ndægo, yaq ni kopømbaqapé, manqei-qape matev tizi-geveatat. ⁴ Geté zoqa matev vini. Zoqa Klisten bawan mokho-te, manqa-zapa qafakhanin, yaq zo bavokhó qazonø-ndapemín. Yaq tiqa zenda-te ndigu tozonø-veemín, ndigu Klisten bawan-te iz mbain ndigu? ⁵ Zo ambá mivi zøvitiín. Gê, zo mokho-te, ezoqa kopo matavap loloakh-us mbaín, ndego ezoqa tegevezotat, izu Klisten ezoqam-te manqat tøfakhanat? ⁶ Klisten ezoqam, Klisten ezoqa nøme, manqa ovøyam-te teve, ndøgo soqáin. Geté uni tønesoqa-ín ndøgo, Klisten ezoqam, Klisten ezoqa nøme, bavokho ezoqam-te tendaf, manqa ovøyam-te vømøvé, ndigu Mbumbukiam unimanqatintev ndigu.

⁷ Zo yaqyaq-a, manqa ovøyam-te ndozo-ambam, zo mòzo-o:áz, Klisten matev-te. Klisten ezoqa nøme, manqa-zapa teqago o gigiap teqa-aqonam, qo soqombó-ták. ⁸ Geté zo ezoqa nøme-te manqazapazapa qazogoatun neka gigiap aqonam-te vozozø-upøgimatun, soqáin nandav. Uni tønesoqa-ín ndøgo, matev av nqægo, Klisten zøfuap-te ndozogo.

⁹ Ge zô, møzøté-zøtez? Ezoqa soqøsoqa, Mbumbukiam-qa Megeat Matev-te gemø-ozák. Zo zøkeza kha, mbøe-khavòzám. Ezoqa ndigu mambe ndi-okho, o batae ndimbovizap, o nøkenøkem matev ndingi:wat, o angana izuizum mambe ndigu, ¹⁰ ezoqam av ngi:gu, Mbumbukiam-

qa Megeat Matev-te gemó-ozák. Até ndigú-a, aqonam ezoqam, o gigiap qovetam ezoqam, o ibøkha soqa izam møqæ ezoqam, o ndigu manqa ndigeveam, o gigiap aqonam-te ndi-upøgim, ndigu gemó-ozák. ¹¹ Zo ezoqa nøme, matev av nqægo mðzo-matønnumám. Geté Mbumbukiam zo mðndø-sungutáz, vozō-tegi-ezoqam-ez neka vozó-ndaføyamba-ez, teqa bøi-te. Mbumbukiam, nigí Evezøza Yesu Keliso neka ekeza Nqova Mbomambaqape mokho-té genø-matanám.

Niqa kha, Mbumbukiam-qá iz bizi-eqawát

¹² [Zo ezoqa nøme, āv qazøte-manqaté nqægo,] “Ni kopømbá. Matev ate ndægo sizí-matønnumát. Khafeap mbaín.” Unimanqatín. Ni-te khafeap mbaín. Geté matev nøme ndøgo, ni giní-tøkeák. Nø-te khafeap mbaín. Geté soqáin ndøgo, matev o gigiap nøme, noqa yage to:kawaevtat.

¹³ [Neka ezoqa nøme, āv gini-manqaté nqægo,] “Lou ndøgo, emu nonqó. Neka emu ndøgo, lou nonqó.” Ndøgo unimanqatín. Geté gèmbomataváp. Nqanek gigiap menas, gigiap-qapé mbá. Vaev-te, Mbumbukiam nqanek gigiap menas géngiú. Neka nøme nqáneq: Niqa kha, mambe okho nonqó mbá. Ndøgo Evezøza nonqó. Niqa kha ndégo teno-kawaevát. ¹⁴ Mbumbukiam, ndego Keliso løvøte-te gekhandi:v, ndego ekeza bazaføgakh-te, até ní-a, løvøte-te vøkhandi:n.

¹⁵ Gê, zo møzøté-zøtez? Zoqa kha nandav, Keliso-qá kha bunøzáp. Yaq gê, kopømbâ, Keliso-qa

kha, mambe ezoqa namba toqote-tøkua? Unime:-kopømba-mbaín. ¹⁶ Neka gê, zo møzøté-zøtez? Mambe okho sævam namba, venanqei nonqo toqote-tøkua, yaq qo kha kopó, tu namba. Zapa ndógo, Mbumbukiam-qa Manqat, āv qane-eín nqægo: Anganeam sævam namba ti:tøkuanem, yaq ndigu kha kopó. ¹⁷ Geté gekha ezoqām ndego, unimanqatin matev mokho-te, Evezøza namba te:tøkua, yaq ndego té namba tené-kopoevtát. Ndigu nqova-te, kopó.

¹⁸ Zo mambe okho matev møe zombónayát. Zapa ndógo, gekha manqa-zapā ndógo, ezoqa ndimatanam, ndógo kha bavokhó gino:gó. Geté mambe tizi:-okhoat, ni soqain-te, nikeza kha zí-aumát. ¹⁹ Gê, zo møzøté-zøtez? Zoqa kha nandav, Nqova Mbomambaqape-qá khoév, ndego Mbumbukiam-te qazondafem. Yaq ndego zo mokho-té geyagé. Zoqa kha, zøkezán mbá. Ndógo Mbumbukiam-qá. ²⁰ Ndego zo fiá genewí. Fia kandambá gego. Yaq nakémbá, zoqa kha, Mbumbukiam-qá iz zøté-eqatát.

7

Nøkenøkem-qa yaq-te

¹ Taqa yaq-te ndógo, zoqa pepa-te qazøtøndo-bevøpem, noqa qavøiwat nqáneq: Ezoqa sæva okieav tøgoat, ndógo qanimáv. ² Geté soqain ndógo, ezoqa andé mambe matev-te vøe-o:āz. Yaq nakémbá, anganeam, ekeza zas bèmbogó, neka sævam ekeza zivis bembōgo.

³ Anganeam ekeza kha-te khafeap betòvè, zas-te. Yaq matev até kopó. Até sævám-a, ekeza kha-te khafeap betòvè, zivis-te. ⁴ Zas ekeza kha kawaevateáv. Geté zivis mo:kawaevát. Yaq até kopó, zivis ekeza kha kawaevateáv. Geté zas mo:kawaevát. ⁵ Zo bezømbo-qasì:váp, yaqyaq-a. Geté zo manqat tozo-kopo:nem, av nqægo, khøuwa ande gekham tizi-qovezamat, ni matev zìgoāk, geté ni zìguligulimāt, yaq ndøgo kopømbá. Geté ta khøuwa ndigu timø-nasinimat, yaq nango vøtøkuanemát. Soqain ndøgo, zo zøkeza kha nøzøgim-qa amba tøzøtegoat, yaq zo Saitan manqa-zapa-te te-itub. ⁶ No nqanek manqat, zo tøke nonqo nøzø-manqaté. No ambá av nqægo, zo nøkenøkem matev-qa yaq-te khafeap nozømbovè. ⁷ Unimanqatín. No nqæmatavap, zo Klisten ezoqam ate ndøzøte:go, nøkepøteav tøgonin, av no nqate:go, ndøgo ambá qanimáv. Geté Mbumbukiam, teqa kuku matev-te, ni matev vinivinimbá ndini-etoam. Ezoqa nøme viní-a, ezoqa nøme vini.

⁸ Neka ti-te ndigu, nøkepøteav ndigu, neka ngængæm, tigi angana gizø-pakhaez, noqa manqat nqánek: Ndigu yakhapus-mba tiyagat, av no nqateyage, ndøgo qanimáv. ⁹ Geté ndigu ekeza poev matev amba ti:nøzøgimat, ság, sà benøkím. Soqain ndøgo, tiqa poev matev ande lou me tøzømbe-lonqotumit.

¹⁰ Neka zo ndozo-nøkiap, noqa manqat zo-te nqánek. Geté unimanqatín. Nqanek noqá manqat mbá mbá. Evezøza-qá manqát. Manqat av nqægo:

Zo até vønøkiáp. Sævam zivis be-iváv. ¹¹ Geté sævam ndugu, anganeam ē-møndø-ivāv, ndugu até begó, ngæmam, o nango zivis-té guabenø-qaván, te namba bemø-khakheinømem. Yaq anganeam, até kopó, ndego zas be-iváv.

¹² Ndigu ezoqa nøme-qa yaq-te, tigi angana o sakheis, Yesu unimanqatinteav ndigu, Evezøza manqat einiáv. Geté ti-te ndigu, noqa manqat nqáneq: Qogu sævam, Yesu unimanqatinteav ndugu, yaq ndugu qo namba yage-te poev zua mbogō, qo nanduv sævam ndø-iváv. ¹³ Neka qo sævam, qoge anganeam Yesu unimanqatinteav ndego, yaq ndego qo namba yage-te poev zua mbogō, qo nandev anganeam ndø-iváv. ¹⁴ Zapa ndógo, anganeam ndego Yesu unimanqatinteav ndego, Klisten sævam namba ndi:nøkeap, yaq até ndegó-a, Mbumbukiam-gé, zas zapaya. Neka até sævám-a, ndugu Yesu unimanqatinteav ndugu, Klisten anganeam namba ndi:nøkeap, até ndugú-a, Mbumbukiam-gú, zivis zapaya. Amba vini tøgonin, yaq zogi nakheis ambá ndaføyambá mbá, Mbumbukiam-qa bøi-te. Geté ndigu ndaføyamba-qapí.

¹⁵ Geté anganeam, ndego Yesu unimanqatinteav ndego, zas ivøve-qa tegoat, o sævam, ndugu Yesu unimanqatinteav ndugu, zivis ivøve-qa tugoat, ság, bēmatønømém. Qo anganeam o sævam, Yesu ndoqo-unimanqatinat, kopømbaqapé, soqombó-ták. Geté yaq sævam-a, yaq anganeam, poev sekemba tøzøgoat, até benøkiáp. Zapa ndógo, ni Mbumbukiam, sambí yage-té genøni-akhá.

¹⁶ Eisa, qo Klisten sævam, qeivis Keliso-té qopóté-itū penømakhaya, yaq Mbumbukiam vøkhandi:v? Neka qo Klisten anganeam. Eisa, qo qayas Keliso-té qopóté-itū penømakhaya, yaq Mbumbukiam vøkhandi:v?

Ni āv tabizi:-yagé, av Mbumbukiam ni ginimbi-akha

¹⁷ Zo ezoqa kopokopo ate ndøzøte:go, ta yage mokho-te ndøgo, av Evezøza gezømbe-etoam, até vøyageáp, ta yage ndøgo, zo qazogoam, Mbumbukiam zo gezø-akha, vozø-Klisten-ez. No Klisten bawabawan ate ndægøt, ezoqa manqat āv tæzømbe-løvuát. ¹⁸ Mbumbukiam Zu ezoqam gemøndæ-akha, vø-Klisten-ev, ndego anganeam ngusum ē-møndømbo-kepøtøzēm, ndego matev nango evøzam-qa bægō. Neka até kopó, ezoqa nøme, ndego ngusum kepøtøzateav gegoam, ge-Klisten-ev, ndego ngusum bekepøtáz. ¹⁹ Zapa ndøgo, ngusum møndømbo-kepøtøzēm, ō, kepøtøzateav tøgoat, nqanek gigiap-qapé mbá. Geté gigiap-qape nqánek, Mbumbukiam-qa manqat o-mba toqombøe-ndapat. ²⁰ Ezoqa ewaqape, ta yage-te ndøgo, gigoam, gi-Klisten-ez, até begó.

²¹ Qo ezoqam-ge yaq-fia mbain sasae ezoqam qoqogoam, qoqo-Klisten-eq, ság. Mbomatáváp. Até vøugú. Geté qogi kawakawa-za nqonqotøqat-qa tiqagonem, qanimáv. Sègeqáv. ²² Zapa ndøgo, gekha ezoqām ndego, yaq-fia mbain sasae ezoqam gegoam, Evezøza gembo-akha, ndego

ndakin nqonqotóvé, Evezøza mokho-te. Neka gekha ezoqām ndego, yaq-fia mbain sasae ezoqam goneav gegoam, Evezøza gembo-akha, ndego ndakin andé yaq-fia mbain sasae ezoqám. Zapa ndógo, ndego Keliso-gé. ²³ Ndego zo fiá genewí. Fia kandambá gego. Yaq nakémbá, zo manqei-qape ezoqa bezømbo-kawàéz. ²⁴ Nófuap! Ta yage-te ndógo, Mbumbukiam zo gezømbe-akha, zo até vógó, Mbumbukiam namba.

Ngængæm-qa yaq-te

²⁵ Tiqa yaq-te ndigu, qazonø-bevøpem, ndigu nõkepøteav ndigu, no Evezøza-qa manqa lõvuat mbain. Geté ndego, teqa tanakh matev mokho-te, no nõtenat nõ-etoám. Yaq nakémbá, no nqæmatavap, noqa manqat unimanqatín, taqa yaq-te. ²⁶ Ni ndakin føgakh-te nqaziwani, yaq no nqæmatavap, qanimav av nqægo: Zo ezoqam, nõkepøteav até vógó. ²⁷ Geté qo qoqo-oq, qo até vøyagé, av ndægo. Qogu sævam, ndø-iváv. Geté qo lousi khoev qeiviav tøgoat, qo sævam-qa ndøvaó. ²⁸ Geté unimanqatín. Sævam toqo-okí, ndógo kopømbá. Manqa-zapa mbain. Até ndógó-a, mbasønakam anganeam tundaf, ndógo manqa-zapa mbain. Geté gømbo-mataváp. Ezoqam ndigu tinøkim, ndigu føgakh-té giwanát. Geté no poeveáv, zo matev føgøføgakh av nqægo tøzø-fakhanam.

²⁹ Nófuap! No nqanek manqat qæ-ein, zapa ndógo: Manqei-qape-gi khøuwa khapímbá ngu:yoza. Yaq nakémbá, ndakin khøuwa-te nqanek, gekha ezoqām ndigu, ndinøkiap, tiqa matavap nõkenøkem-qa yaq-te mba bezøgó.

³⁰ Neka gekha ezoqām ndigu, mutøkhop

ndiwaniap, tiqa matavap mutøkhop-qa yaq-te mba, bezøgõ. Neka gekha ezoqām ndigu, khanakhanakh ndøzø-asøtøve, tiqa matavap khanakhanakh-qa yaq-te mba bezøgõ. Neka gekha ezoqām ndigu, gigiap giwiin, tiqa matavap gigiap-qa yaq-te mba, bezøgõ. ³¹ Neka gekha ezoqām ndigu, manqei-qape gigiap ndøzømbo-ngetageapet, tiqa matavap manqei-qape gigiap-te mba bezøgõ. Zapa ndøgo, manqei-qape-qa bugug, av ndakin nqazi:-qeivi, ndømø-navøém.

³² No āv qanømbe-poév nqægo: Zo fofogeap-áv, sozóyagát. Zapa ndøgo, gekha ezoqām ndego, sæva okieav ndego, ndego Evezøza-qa sasae mba mbomataváp. Ndego Evezøza khanakhanakh-qa mbogó. ³³ Geté gekha ezoqām ndego, sævam-us ndego, ndego manqei-qape gigiap mbomataváp. Zapa ndøgo, ndego zas khanakhanakh-qa mbogó.

³⁴ Matev menás tø-itu:mat. Yaq matev até kopó, ngæmam o mbasønakam, tuqa matavap, Evezøza-qa sasae-te mbá qambogót. Ndugu āv qambøpoév nqægo: Ndugu ndaføyamba-qapu ndøgoát, neka tuqa kha neka tugu nqova, Mbumbukiam-qa vøgoāt. Geté sævam ndugu, zivis-us ndugu, ndugu manqei-qape gigiap mbomataváp. Zapa ndøgo, ndugu zivis khanakhanakh-qa mbogó. ³⁵ No nqanek manqat, zo tøke-qa nøzø-manqaté. No ambá av nqægo, zo toke-qa nøzøgõ. Geté noqa poev kandambaqape nqáneq: Zo matev eqeieqei-té qazógoát neka Evezøza-qa vozóyagát. Soqáin ndøgo, zo matev menas tø-itubumat.

³⁶ Ezoqam mbasønakam-te søvøta gimbogonem, geté yaq ndego matavap geve, av nqægo, tiā, no

sæva nō-okiāk, geté ndakin ndego gematøvem, av nqægo, ndøgo egeieqeī mbā, no ndugu okieav tōgoat, zapa ndøgo, ndugu nakhei tonqogim khøuwa avønīn gemømbō-nasinīm, av tægoat, ság, ndego yà begó, av ndømbøe-pøev. Ndigu yà benøkīm. Ndøgo manqa-zapa mbain. ³⁷ Geté ndego ekeza matavap uni ge:ve, av nqægo, no sæva nō-okiāk, neka ezoqa ndego taqa yaq-te tōpøtøveav vōgoāt, neka ndego ekeza kha-qa pøev to:kawaevtat, neka ndego uni te:-unimanqatin av nqægo, ndøgo kopømbā, no ndugu okieav tōgoat, yaq ság. Kopømbá. Ndego sæva be-òkī. ³⁸ Nakhoa menás egeieqeī, qo sæva toqo-òkī, o, okieav tōgoat. Geté qanimav ndøgo, qo sæva okieav tōgoat.

³⁹ Sævam zivis zua ndemboyage, ndugu zivis namba me:tøkuát. Geté zivis tembonanim, ndugu kopømbaqapé, anganeam nøme tundaf. Khafeap mbain. Geté ndego Klisten ezoqam begó. ⁴⁰ Geté no nqæmatavap, tuqa khanakhanakh ndømøløvú, ndugu ngæmam sekemba tugoat. Nqanek noqá mataváp. Geté até nó-a, Mbumbukiam-ge Nqova ngenømbû:gú, no mokho-te.

8

Lou-qa yaq-te, khape mbumbuk-te gi-aumatun

¹ Zo sōvakha-qa yaq-te qazøtøndo-bevøpem, tae khøuwiap mbumbuk-te gi-aumatun, yaq ezoqa sasa ndølogin, taqa yaq-te, noqa qavøiwat nqáneq: Unimanqatin. Ni mizi:nøtén. Ni ate nqazi:gu nøtenat nqanígú. Geté qateqat mba taqagoat, yaq ndøgo soqoté-khambuvupát. Geté matev-qape,

niqa Klisten matev-te nqani-tøkee, kuku matév.
² Ezoqa nøme ndematavap av nqægo, teqa otevat kandambā, ndøgo ni āv qaninømánd nqægo, ndego otevat ndapeáv, av te:ndapin. ³ Geté gekha ezoqām ndego, kuku ndømbogo Mbumbukiam-te, Mbumbukiam møndæ-otév ndego.

⁴ Søvakha-qa yaq-te, khape mbumbuk-te gi-aumatun, ni mizi:nótén, nginik uni mbumbuk-ín mbá. Mbumbukiam kopo me:gó. Nøme mbain.
⁵ Gigiap nqâgó, ezoqa “mbumbuk” ndi:zæza, manqei-qape-te nqanek o yan ova nqo:go. Unimanqatín. Mbumbuk neka evezøza-za av ngi:gu kopoáv. ⁶ Geté ni mizi:nótén, Mbumbukiam sate ndégo, nigi Tat, ndego gigiap ate nqægo gekhakheinam neka ni teqa nqaziyage. Neka Evezøza sate ndégo, Yesu Keliso, te mokho-te, Mbumbukiam gigiap ate nqægo gekhakheinam neka ni te mokho-te nqaziyage.

⁷ Geté ezoqa nøme zøtezateáv. Ndigu mbumbuk gèzømbe-meá. Yaq ndigu søvakha tilogat, ndøgo khape mbumbuk-te go:-aomem, ndigu āv giní-matavupát nqægo: Khape mbumbuk zua zømbé-tabupít. Yaq nakémbá, ti-te ndigu soqain, lou av nqægo toqolog. ⁸ Geté unimanqatín. Ni kopømba mbain, lou zapaya, Mbumbukiam-qa bøi-te tizindaføyamba-en. Oskia ndøgo, lou nøme tizilog o logeav tøgoat, ndøgo kopømbá, Mbumbukiam-qa bøi-te.

⁹ Geté aiyá qagó. Soqain ndøgo, zo lou nøme tozolog, taqa yaq-te ndozo-matavap, khafeap

mbain, yaq zo ndigu ezoqa nøme vozó-itüb, ndigu unimanqatin-te bazaføgakh mbain ndigu, yaq zoqa matev, tiqa Klisten matev-te tøkhaosam, vø-o:āz. ¹⁰ Qo qakezan mòqote-qatéq, khape mbumbuk, ndigu khokhó. Geté Klisten ezoqa nøme teqamekh, qo khape mbumbuk-qa khoev-te toqo-qotat, lou voqólōg, ndego oteveav ndøgo, ndigu uni mbumbuk-in mbā, yaq até ndegó-a, lou segélōg, ndøgo khape mbumbuk-te gi-aomem. ¹¹ Yaq av nqægo, qo ndego ezoqam qoqa qateqat soqoté-ngi:ú, ndego teqa unimanqatin-te bazaføgakh mbain ndego. Geté gèmbø-mataváp. Keliso até te zapaya ndégo, tenenaním. ¹² Qo Klisten qafuap, matev nøme-te toqo-itub, ndøgo ndi:matavap, soqain, yaq qo manqa-zapa qógó, ti-te. Yaq av nqægo, qo ate Keliso-té-a, manqa-zapa qógó. ¹³ Yaq nakémbá, nogi Klisten nøfuap, noqa lou loge zapaya, tiqa unimanqatin-te amba ti-o:azin, yaq no søvakha nango nólogák, noqa yage-te ate nqægo. Zapa ndøgo, soqain ndøgo, nogi Klisten nøfuap, manqa-zapa-te tæ-itub.

9

Pol sasae-te fia upøgimav ambá genegoám, geté ndego khanakhandkh

¹ Ge zò, ndozo-matavap? No kopømba mbain, gekha matēv ndøgo, Mbumbukiam ndenøtake, amba sa tæmatanamin? No kopømbaqapé. Neka gē, no Keliso-gē u-anēm mbà? No nqægó. Neka gē, no Yesu ometeáv, ndego nigi Evezøza? No

møe-omét. Neka gê, ndøgo noqâ sasae zapayâ mbâ, zo Evezøza ndozo-unimanqatinat. Av taoká. Ndøgo noqâ sasae zapayá. ² Ezoqa nøme ndimatavap, no Keliso-gê u-anēm mbā. Geté zo møzøte-zøtéz, no unimanqatin Keliso-gé u-aném. Zapa ndógo, zo Evezøza ndozo-unimanqatinat, zo noqâ khakhatáp, av nqægo, no unimanqatin Keliso-gé u-aném.

³ No ndigu ezoqam, ndigevenoat, āv qazømbé-qavøiú nqægo: ⁴ Ge zô, ndozo-matavap, no neka Banabas, ni Mbumbukiam-qa sasae nqeigu, amba niqa yaq-fia lou vøtilogin-a, ibøkha vøti-izamin, ndøgo ambâ eqeieqeí mbâ? Av taoká. Ndøgo ambâ eqeieqeí. ⁵ Neka gê, ni amba tønipoein, ni kopømba mbáin, amba Klísten sakheis teizøkímin neka namba vøti-okhoín, av ndigu Keliso-gi u-anim nøme neka Evezøza-gi emekheis neka Pita gi:goatun? Av taoká. Ni ambâ kopømbaqapé, ni tønipoein. ⁶ Neka ge zô, ndozo-matavap, no neka Banabas, ni amba sasae nøme goneav teigonín, av ezoqa nøme gi:goatun, ndøgo eqeieqeí mbâ? Av taoká. Até ní-té-a, ndøgo ambâ eqeieqeí, ni sasae nøme goneav teigonín. ⁷ Gê, nakhag ezoqa tígu, ndigu yage nonqo, sasae nøme gigoatun? Neka gê, khae ogekham ezoqa tígu, ndigu ekeza avøe gigiap logemav ndigu? Neka gê, kao keoge ezoqa tígu, ndigu ekezan, kao-qa tete logemav ndigu? Av taoká. Matev av nqægo, mbáin.

⁸ Manqat ndøgo, no nqæmanqate, ambâ av nqægo, manqei-qape ezoqam-qā matavap-te mbā qando-fakhatē. Av taoká. Até Mbumbukiam-

qá guguna manqát-a, Mozes gini-etoam, gè-unimanqatinát, noqa manqat. ⁹ Ndøgo áv qane-peawáp nqægo, “Qo kao-qa manqa-nqa, mboløvønám, wit tag koqogim sasae tugoat.” Ge zó, ndozo-matavap, Mbumbukiam ndego kao mba zómatavupam, yaq ndego manqat ndøgo tene-eín? ¹⁰ Av taoká. Geté ndego ni nimatavupám. Unimanqatín. Manqat ndøgo, nqapeawap, ni zapayá qane-peawáp. Zapa ndøgo, gekha ezoqám ndego, ezoqa nøme-qa khæ tekha neka gekha ezoqám ndego, avøe gigiap tepea, ndigu tonotazá ndøgo: Khæ eve, avøe gigiap nøme ndøzø-etoám, tiqa yaq-fia. ¹¹ Ni zo Mbumbukiam-qa Manqat qati-zømesimat, ni andé tege Nqova-qá avøe gigiap me niti-ogeakhát, zo mokho-te. Yaq ge zó, ndozo-matavap, ni sasae qatigoam, zo yaq gigiap-qase tozoni-etoam, ndøgo kopømbâ mbain? ¹² Gê, zo ezoqa nøme ndozozø-tøkee, ndigu Mbumbukiam-qa Manqat ndi:zømesim, yaq zo ni kopømba mbain tozoni-tøke? Ni sasae kandambá qeigoam, zo mokho-te. Geté ni einiáv av nqægo, yaq-fia bânindapēm. Ni yage føgakh-qape sèindapét. Zapa ndøgo, soqaín ndøgo, ezoqa niqa yaq-fia manqat zapaya, amba Keliso-qa Manqat Mbomambaqape tisanqawemín.

¹³ Ge zó, møzøté-zøtez? Ezoqam ndigu Mbumbukiam-qa khoev-te ndisasaeat, ndigu loge gigiap ndøgo ti-upøgimatún. Neka ndigu ezoqam, Mbumbukiam-te søvakha gigiap ndiløvusam, nøme

9:9 9:9 Deut 25:4; 1 Tim 5:18 **9:10** 9:10 2 Tim 2:6 **9:11** 9:11
Lom 15:27 **9:12** 9:12 Kel 20:34; 2 Ko 11:9 **9:13** 9:13 Deut
18:1-3

ndøgo, tiqá. ¹⁴Yaq matev até kopó. Evezøza manqa āv ginimbi-løvuá nqægo: Gekha ezoqām ndigu, ezoqa Manqat Mbomambaqape ti:zømesimat, ndigu yaq-fia bè-upøgím, tiqa yage nonqo.

¹⁵Geté no manqatemáv av nqægo, no yaq-fia bānøndāp, zapa ndøgo, no zo mokho-te sasae kandambā nqægot. Neka no nqanek manqat ambá ta zapaya ndøgo tøte-peaomit, no yaq-fia ndape-qa nøtegō. Av taoká. No ezoqam-te tambeáv. No andé khambuváp, taqa yaq-te. Neka no poeveáv, ezoqa nqanek khambuvap matev tinø-ngi:nam. No bātøkhæ-naním. ¹⁶Geté no ezoqa Mbumbukiam-qa Manqat nqate-zømesim, taqa yaq-te, no kopømba mbaín, tøte-khambuvapat. Zapa ndøgo, nqanek sasae, Mbumbukiam ndøvé, no-te. No bānøgót. No ndæmø-soqoenín, no ezoqa Mbumbukiam-qa Manqat amba zømesipøteav tægonin. ¹⁷No nqanek sasae amba nøkeza poev-te mba tægoatin, yaq no ambá kopømbá. Yaq-fia ndændapín. Geté nqanek sasae, no Mbumbukiam nø-etoám. Nakhoa mbaín, sa tæ-ivav. Oskíá ndøgo, yaq-fia tændap o ndapeav tøgoat. ¹⁸Av tægoat ndægo, yaq gê, noqa yaq-fia gekhâm? Noqa yaq-fia sa nqáneek: No ezoqa Manqat Mbomambaqape, yaq-mbá sôté-zømesím neka no yaq-fia upøgimáv, ta sasae-te.

Pol ezoqa ewaqape-te, é-møndømø-tigi-ezoqam-ev-ín

¹⁹No ezoqam-gé sasae ezoqám mbá. Geté no møemø-ezoqa-ewaqape-gé-sasae-ezoqam-en-ín.

Zapa ndógo, no ezoqa ewaqape, Keliso-te yozoat-qa nogó.

²⁰ Zu ezoqam-te, no mømø-Zu-ezoqam-én. Unimanqatín. No ambá av nqægo, Mozes-qā guguna manqat mokho-tē qatu:gū. Geté no ti-te mømøzø-Mozes-qa-guguna-manqat-paev-ezoqam-én. Zapa ndógo, no ndigu ezoqam, Mozes-qa guguna manqat mokho-te ndu:gu, Keliso-te yozoat-qa nogó. ²¹ Neka bawan vini-ak, ndigu Mozes-qa guguna manqat mokho-te goneav ndigu, no mømøzø-Mozes-qa-guguna-manqat-goneav-ezoqam-én. No nøkezan, ambá av nqægo, Mbumbukiam-qa guguna manqat mokho-te goneāv. Av taoká. No Keliso-qá guguna manqat mokho-té qatu:gú. Geté no ndigu Keliso-te yozoat-qa nogó, ndigu Mozes-qa guguna manqat mokho-te goneav ndu:gu. ²² Ti-te ndigu, unimanqatin-te bazaføgakh mbain ndøgo, no mømø-bazaføgakh-mbain-ezoqam-én. Zapa ndógo, no ndigu Keliso-te yozoat-qa nogó, ndigu unimanqatin-te bazaføgakh mbain ndøgo. Unimanqatín. No ezoqa ewaqape-te, mømø-tigí-ezoqam-én. Zapa ndógo, noqa poev kandambaqape nqáne: No ande gekha nakhoa me tæqeiv, ndigu Keliso-té qatøyzó.

²³ No nqanek matev ate ndægo, Manqat Mbo-mambaqape zapayá qategoatún. Yaq até nó-a, matev mbomømboma batē-upøgim, ndøgo Manqat Mbomambaqape ndæmanqate.

Ni bazaføgakh-us bizibøitit, atema yaq-fia bizimø-ndapem

²⁴ Ge zô, m̄z̄oté-z̄otéz? B̄iat-te, ezoqa kopoáv gibøinin, gififingimin. Geté ezoqa kopo mba mo:megeín, yaq-fia v̄ondapín. Yaq nakémbá. Zoqa Klisten matev-te, bazaføgakh-us ndøbøitít, atema yaq-fia v̄om̄-upøgim.

²⁵ Gekha ezoqām ndigu, b̄iat-te gififingimin neka yaq-fia upøgim-qa ndigu, ndigu kha-qa poev matev gèvoanemín, bazaføgakh v̄-asazín. Geté unimanqatín. Ta yaq-fia ndøgo, gindapemín, ate nonqo gigiáp mbá. Geté ni nqazi-bøitit, yaq-fia ndøgo tizimø-ndapem, gemø-lanqayák. Ndøgo mi-avmiáv. ²⁶ Yaq nakémbá, no ambá av nqægo, khokho sæteitít. Geté no megemege-te, kha-mba nombo-ovét. Neka no andé kupundam ezoqám. No pingim khokho sa nqagimáv. ²⁷ No andé nøkeza kha me n̄te-khanæmét, neka noqa poev paev-qa nombogó. Soqain ndøgo, no ezoqa nøme mba tæzø-manqatat, ndaføyamba ndøbøitít, gete no nøkezan ndaføyamba teitiav tøgoat, yaq yaq-fia nda-peav v̄øegoāt.

10

Matev vinivinimba, Izlael bawan-ak-te qafakhanumam, ndøgo ni guguna nonqó

¹ Nøfuap! Zo nigi atanakha-zapazapa-za zozø-matavupát, ande gekha matev me zømbé-fakhanumam. Mozes gimbopavat, ndigu ate gi:goam, ozoz mokho-té gunu:goám, neka ndigu ate gi:goam, kewan-te v̄m̄øtanqa. ² Neka ndigu ezoqa ate gi:goam, ozoz mokho-te gu:-apat neka

9:25 9:25 Filip 3:14; 2 Tim 4:7-8; 2:4-5 **9:27** 9:27 Lom 8:13; 13:14

10:1 10:1 Exo 13:21-22; 14:22-29

kewan-te gitanqa, andé ibøkha iz me me:ndapém, vømð-Mozes-gi-paev-ezoqam-ez. ³ Ezoqa ewaqape, lou kopo me:logám, Mbumbukiam gezø-etoumam. ⁴ Neka ndigu ibøkha kopo vøe-izumam, ndøgo Mbumbukiam gezø-etoumam. Ta ibøkha ndøgo, køi-té qando-fakhatám. Ndigu køi, namba me:-okhoám. Ta køi ndigu, Kelisó. ⁵ Geté ezoqa kopoáv, Mbumbukiam khanakhanakh mbaín, ti-te. Yaq ndigu gèpakhaetám. Ezoqa peakha mba mu:-osupát, Sainai leg-av manqei-te ndøgo.

⁶ Nqanek matev ate qægoam, ni guguna nonqo ndøfakhanám. Soqáin ndøgo, ni manqa-zapazapa-te poev tønigoat, av ndigu qazømbe-goam. ⁷ Zo khape mbumbuk zøkhanakhanàkhát, av ndigu ezoqa nøme gi:matønømem. Taqa yaq-te, Mbumbukiam-qa Manqat, āv qane-peawáp nqægo, “Ndigu ezoqam gèqonáv, lou loge matev neka izam matev vøgonem. Yaq giwan, tae khøuwiap mbokhanakhanakhém, vø-ogiam.” ⁸ Até mambe matév-a, ni bizìgú, av ndigu ezoqa nøme gi:goam. Gèmbo-mataváp. Mbumbukiam yaq-fia ndøtá, ti-te ndigu, matev gigonem. Ta khøuwa kopo-te ndøgo, ezoqa kopoáv gipakhaez. Ate gi:goam, tuenti-tri taosen ezoqám. ⁹ Ni Keliso khamasim-te bizi-àwám, av ndigu ezoqa nøme, Mbumbukiam khamasim-te gi:veem. Ndigu waza ndøfoqobám, vøpakhaez. ¹⁰ Neka Mbumbukiam-qa, manqa ndøpònqóm, av ndigu ezoqa nøme

10:3 10:3 Exo 16:35 **10:4** 10:4 Exo 17:6; Num 20:11 **10:5** 10:5 Num 14:29-30 **10:6** 10:6 1 Ko 10:11; Num 11:4, 34 **10:7** 10:7 Exo 32:6 **10:8** 10:8 Num 25:1-9 **10:9** 10:9 Num 21:5-6
10:10 10:10 Num 16:41-49

gi:gonem, yaq ndego enzol ezoqam, ezoqa løvøte ndezø-etoam, vøndōwav, ezoqa pakhapakha vøzøkhana.

¹¹ Nqanek matev ate qægoam, ti-te qafakhanu-mam, ni guguna nonqo ndøfakhanumám. Tøne-peawáp ndøgo: Ni gè:guguná, ni ndakin vaev khøuwa-te nqaziyage.

¹² Gekha ezoqām ndego, ndematavap, av nqægo, no bazaføgakh-us noyā, ndego aiyáv geabegó. Soqain ndøgo, tebøiav.

¹³ Khamasim matev nøme fakhaneáv, zo-te. Satø ndøgo, ezoqam-te oskia qafakhanumatun. Mbumbukiam, ndego unimanqatin ezoqām. Ndego khamasim matev nøme sa gembótakák, zo-te tøndo-okhoat, ndøgo zo kopømba mbain tøgoat, ndaføyamba tozo-waniapat. Geté khamasim matev tøzø-fakhanumat, yaq ndego zo bazaføgakh zø-etoumát. Yaq zo kopømbaqapé, ta khamasim matev-te ndøgo, føgøføgakh zówaniapat.

Ni kopømba mbain, Mbumbukiam-anim neka khape mbumbuk namba tizi-tøkuatat

¹⁴ Yaq nakémbá, nogi nøfuap mbomømboma, zo khape mbumbuk neka tae khøuiap vizap matev, møe zombónayát. ¹⁵ Zo ezoqam, no nqanek manqat nqazø-manqate, zo matavap loloakh-ús. Yaq nakémbá, zo zøkezan vøgeveaném, noqa manqat egeiegeí tøpøtegó-a. ¹⁶ Gømbo-mataváp. Ibøkha ndøgo, Evezøza-qa lou loge matev-te qazi-izumatun neka Mbumbukiam-te ike manqat vizí-manqatatun, ndøgo ni Keliso-qá kóuk namba me:tøkunuín. Neka flawa ndigu, qazi-mbegimatun

neka vizilouzin, ndigu ni Keliso-qá khá namba me:tøkunuín. ¹⁷ Ndøgo lou kopó, ni qazi-logatun. Yaq nakémbá, oskiá ndøgo, ni ezoqa kopoáv, ni kha kopó. Zapa ndøgo, ni ate nqazi:gu, lou kopo zi:logé.

¹⁸ Zo Izlael ezoqam zozø-matavupát. Ndigu søvakha gilogin, ndøgo Mbumbukiam-te giløvutumatun, ndigu Mbumbukiám namba me:tøkuzuín. ¹⁹ Av tægoat ndægo. Yaq gê, ezoqa nøme søvakha gigiap, khape mbumbuk gizø-løvusumatun, ndigu unimanqatin mbumbuk zølvusumatun? Neka ndigu mbumbuk, unimanqatín mbumbük? ²⁰ Av taoká! Geté søvakha gigiap, ndigu khape mbumbuk gizø-løvusumatun, ndigu nqova soqøsoqa zølvusumatún, ambá ndego, Mbumbukiam-anim. Yaq no poeveáv, zo nqova soqøsoqa namba tözøte-tøkuatat.

²¹ Zo kopømba mbáin, menas-te tozo-waniapat, Evezøza-qa lou loge matev-te, ibøkha tozo-izumat, neka ibøkha nøme vozó-izamát, ndøgo nqova soqøsoqa gizø-aumatun. Neka zo kopømba mbáin, Evezøza-qa lou-qase-te, lou tozologat neka nqova soqøsoqa-qa lou-qase-te, lou vozólogát. ²² Soqáin ndøgo, ni Mbumbukiam qaqa tizimbo-løzem. Ge zø, ndozo-matavap, niqa bazaføgakh, teqa bazaføgakh ndømóløvu? Av taoká. Gemø-løvuák.

Gekha matēv ndøgo, ni tizi-matønumat, Mbumbukiam-qá iz bete-eqawát

10:17 10:17 Lom 12:5 **10:18** 10:18 Lev 7:6 **10:19** 10:19 1 Ko 8:4 **10:20** 10:20 Deut 32:17; Veve 9:20 **10:21** 10:21 2 Ko 6:15-16 **10:22** 10:22 Deut 32:21

²³ Ezoqa nõme, āv gini-manqaté nqægo, “Ni-te khafeap mbaín. Matev ate ndægo sizígoát.” Unimanqatín. Ni-te khafeap mbaín. Geté matev nõme, giní-tøkeák, niqa yage-te. Neka matev nõme, ni Klisten bawan giní-tøkeák, niqa unimanqatin-te bazaføgakh-us tizi-waniapat. ²⁴ Zo zøkeza kha mba mbomatáváp. Geté ezoqa nõme zozó-matavupát.

²⁵ Gekha søvakhā ndøgo, maket-te giwiatun, zo kopømbaqapé, sozólogát. Neka zo khapé mbøe-matáváp, av nqægo, ndigu khape mbumbuk-te peté-aomem-a? ²⁶ Zapa ndøgo, Mbumbukiam-qa Manqat, āv qane-eín nqægo, “Manqei-qape neka gigiap ate nqægo, manqei-qape-te nqago, ndøgo Evezøza-qá.”

²⁷ Ezoqa nõme, ndego unimanqatinteav ndego, zo lou loge manqat tezø-ein, teqa khoev-te, yaq zo okho-qa tozogoat, lou ate ndægo, sègelóg ndøgo, ma ndego tezømbe-etoam. Zo khapé mbøe-matáváp, av nqægo, zo manqa-zapa pøzoté-gonēm penømakhaya, ta søvakha ndøgo tozologem.

²⁸ Geté ezoqa nõme tezø-ein, av nqægo, “Nqanek lou mbumbuk-tē ginø-awēm,” yaq zo ndølóg. Zo ndégo tøzotégoát, ma manqat gezømbe-ein.

²⁹ No einiáv av nqægo, zo manqa-zapa zōgonēm, tozolog. Geté no ndégo tæmbøe-manqaté, ndego ezoqam, ma manqat gezømbe-ein. Soqáin ndøgo, ndego tematavupát, av nqægo, zo manqa-zapazapa zogõt, te namba.

Eisa, ezoqa nõme taqa yaq-te tepeté-manqate-a, “Gekha zapá, ezoqa nõme-qa matavap-te, sa

tæmbotambam? Kopømba mbaín. ³⁰ Neka gê, no Mbumbukiam lou-qa yaq-te ike manqat nqæmbo-manqate, yaq gekha zapá, noqa manqa ndigeveam?”

³¹ Noqa qavøiwat taqa yaq-te, nqáneek: Gekha matēv ndøgo, tozogoat, zo lou tozologat o ibøkha tozo-izumat, zo matev ndøgo tozógoát, Mbumbukiam-qa iz tæ-eqatat. ³² Oskiá ndøgo, Zu ezoqam o Glik ezoqam o Mbumbukiam-gi bawan ezoqam tigoat, zoqa matev, ndigu tiqa unimanqatin-te bekhaðsám, vø-o:áz. ³³ Zo āv qane-matanám, av no nqate-matanam. No ezoqa ewaqape, matev eqeieqei gone-qa nøzøgó. No ambá av nqægo, nøkeza kha mba nøteqeivī. Geté no ezoqā nøme nøtegó, ndigu khandi betēndapem.

11

¹ Zo noqa matev, āv tozombøé-pavát, av no Keliso-qa matev nqæmbøe-paev.

Kawa gutam-qa yaq-te, guligulim-te

² No khanakhanákh, zoqa yaq-te. Zapa ndøgo, zo noqa manqat miavmiav zombo-mataváp, neka matev ate ndægo ndōzōmbō-pāēv, ndøgo no qate-zømesimam.

³ Geté no zo zøtezat-qa nøzøgó. Keliso, ndego anganeam-gé kawá, neka anganeam, ndego sævam-gé kawá, neka Mbumbukiam, ndego Keliso-gé kawá.* ⁴ Gekha anganeām

10:30 10:30 1 Tim 4:4 **10:31** 10:31 Kol 3:17 **10:32** 10:32 Lom 14:13 **10:33** 10:33 1 Ko 9:20-22 **11:1** 11:1 1 Ko 4:16 **11:3** 11:3 Gen 3:16; Ef 5:23 * **11:3** 11:3 Manqat mokho nøme nqáneek: Keliso, ndego anganeam-gé zapá, neka anganeam, ndego sævam-gé zapá, neka Mbumbukiam, ndego Keliso-gé zapá.

ndego, teguligulim o Mbumbukiam-qa manqat tevevezam, ndego teqa kawa tegutav, ndego tege kawa mivi mbó-etoám, Keliso. ⁵ Geté gekha sævám ndugu, tuguligulim o Mbumbukiam-qa manqat tuvevezam, yaq ndugu kawa gutøveav tugoat, ndugu ekeza kawa mivi mbó-etoám. Zapa ndógo, ndógo andé izum me me:-agáz. ⁶ Gekha sævám ndugu, kawa gutøveav tugoat, ndugu sà bemá, até izu bēqogaz. Geté sævam ndugu izum tuqogaz o tu-agaz, tu-te ndugu, mivi-ús. Yaq nakémbá, ndugu kawa yà begutáv.

⁷ Geté anganeam kopømba mbaín, kawa tegutav. Zapa ndógo, ndego andé Mbumbukiam-qa bugug me me:keogé. Te mokho-te, andé Mbumbukiam-qa iz kandambaqape neka bazaføgakh qoteqeiví. Geté sævam mokho-te, andé anganeam-qa iz kandambaqape neka bazaføgakh qoteqeiví. ⁸ Mbumbukiam ezoqam gekhakheinøvem, ndego ambá av nqægo, anganeam sævám gene-khakheinøvém. Geté ndego sævam, anganeam-qa khá gene-khakheinøvém. ⁹ Neka Mbumbukiam ambá av nqægo, anganeam sævam zapayá gene-khakheinøvém? Geté sævam anganeam zapayá gene-khakheinøvém. ¹⁰ Yaq ta zapaya ndógo, neka enzol ezoqam zapaya, sævam kawa gutam nonqo be-uzú, tuqa kawa-te, Klisten wambap-te tuguligulim o Mbumbukiam-qa manqat tuvevezam. Ndógo tuqá khakhatáp, av nqægo,

ndugu iz ndømbôgó, av tuimatanam.†

11 Gèmbø-mataváp. Evezøza mokho-te, sævam anganeam-té gunø-vintøvé, nekā anganeam sævam-te ndō:vintøvé. 12 Unimanqatín. Sævam anganeam-qá khá guni-khakheinøvé. Neka anganeam, sævam-té gendo-fakhanín. Geté nginik ezoqa menas, Mbumbukiam ndøkhakheinøvé.

13 Zo zøkhapús sozombó-matøvemém. Gê, ndøgo egeiegeí, sævam ndugu kawa gutøveav tøgoat, Mbumbukiam-te tuguligulim? 14 Até niqá matév-a, āv qaninømánd nqægo: Anganeam-te mivi-ús, izu loloakh timbogoat. 15 Geté sævam ndugu izu loloakh timbogoat, tu-te ndugu qanimáv. Zapa ndøgo, tugi izum andé kawa gutam nonqo me mbøegó. 16 Geté zo ezoqa nøme, taqa yaq-te manqa itumbam-qa tozogoat, no sa nqáneq qazø-eín: Ni neka Mbumbukiam-gi bawan vinivinimba, matev nøme mbaín, taqa yaq-te.

Evezøza-qa lou loge matev-qa yaq-te

(Met 26:26-29; Mak 14:22-25; Luk 22:14-20)

17 Matev nøme-qa yaq-te, no ndakin manqa tæzø-løvua, no khanakhanakh mbaín zo-te. Zapa ndøgo, zo qazo-møvabín, zoqa matev soqáín. Ndøgo zo gèngiæzoát, ambá av nqægo, gèzøtøkeē. 18 Bugukhokhof nqáneq: No āv qate-ewág

† **11:10** 11:10 Nqanek manqat-qa mokho, elavøqase føgákh, Glik manqat-te. Ezoqa nøme, āv gini-mataváp nqægo: Kawa gutam nonqo, nqáneq qane-manqaté. Até sakhéis-a, iz ndøndapém, guligulim-te Mbumbukiam-te tiguligulimat neka teqa manqat vøvevezumāt. Geté ezoqa nøme ndimatavap, taqa mokho nqáneq: Sævam anganeam mokho-té gunu:gú. Neka nøme ndimatavap, mokho nqáneq: Sævam yakhapús, tømbo-pøovat, tuqa kawa tugutav o gutøveav tøgoat. **11:18** 11:18 1 Ko 1:10-12

nqægo, zo qazo-møvabın, zo mokho-te iziz matev zømbu:gu. No nqæmatavap, manqat nøme qæ-ewag, taqa yaq-te, unimanqatın atøgó.

¹⁹ Unimanqatın, iziz matev nøme, zo mokho-te ndøfakhate, ndøgo eqeieqeı. Ndøgo ni tønınømánd ndøgo, gekha ezoqām ndigu, nakhoa eqeieqeı-te ndiwaniap.

²⁰ Zo qazo-møvabın, lou vozōlogın, zo ambá av nqægo, Evezøza-qā lou loge matev zogonemın.

²¹ Zapa ndøgo, zo qazo-møvabın, ezoqa nøme lou loge sège-ngazemın. Yaq av nqægo, ezoqa nøme ifiifin-us oskia ndøgoát. Geté nøme ndigu, lou khàpeme:-logın neka waen khape vøe-izamın, kawa vøzø-oki-in. ²² Gê, zo khoev mbaın, ma lou tøzøte-logat neka ibøkha vøzøté-izumát? Zo ndigu ezoqam, zo mokho-te gigiap mbain ndigu, mivi qazozø-etoumatun, zo Mbumbukiam-gi bawan ezoqam, khasøkhasis zøtezæzá. Ge zô, ndozo-matavap? No khanakhanakh manqat nøzø-eın, taqa yaq-te? Av taoká. No khanakhanakh mbaın, taqa yaq-te.

²³ Manqat ndøgo, nigi Evezøza-te qændap neka zo qazø-etoam, nqáne:

Ta lova ndøgo, Evezøza Yesu, tege pæv ezoqam kopo sa gemboqambun, flawā gendápáz,

²⁴ Mbumbukiam-te ike manqat vø-ein, sasa ndømbegim, gezø-ein, “Nqanek noqá khá. Ndøgo zo nonqó. Zo matev äv tønégó. Yaq no zonømbé-matøvememát.”

²⁵ Yaq lou gumulog, até izam nonqó-a, vøndap, waen-ús, sasa ndø-ein, “Nqanek waen, ndøgo Mbumbukiam-qá poev ndakinák, ndego tegi

ezoqam namba, noqa kouk mokho-te ge-unimanqatin. Zo matev āv tønégó. Gekha khøuwā ndigu, zo nqanek ibøkha tozo-izumat, zo no zonømbé-matøvememát.”

²⁶ Gekha khøuwā ndigu, zo nginik flawa tozolouzat neka nqanek waen vozó-izamāt, zo Evezøza-qá løvøte-qa yaq-té zóté-zømasát, atema ekezan vøgeāv. ²⁷ Yaq nakémbá, gekha ezoqām ndego, ta matev-qa mokho-qa yaq-te matavapøteav tøgoat neka nginik flawa sa vólōuz-a, Evezøza-qa waen sa vø-íz, ndego Evezøza-qá kha neka kouk-qa yaq-te manqa-zapa ndøgót. ²⁸ Yaq nakémbá, ezoqa ekeza matev bètøkhæ-geveá, váev nginik flawa telouz neka nqanek waen vø-íz. ²⁹ Zapa ndøgo, gekha ezoqām ndego, nginik flawa sa telouz o waen sa te-iz, neka Evezøza-qa kha-qa mokho matavapøteav vøgoāt, ndego ekeza kha, manqa ovøyam-té genøvé. ³⁰ Yaq nakémbá, zo mokho-te nandav, ezoqa kopoáv, bazaføgakh mbáin neka enqoni-ús neka nøme ndigu møndø-pakhaéz. ³¹ Geté ni nikeza matev amba tizi-geveanemin, yaq ni Mbumbukiam viniv matev av nqægo ambá giní-etoamák. ³² Geté ta viniv matev mokho-te, ni nqazi-ndape, Evezøza ni gè:guguná. Ndego ni nakhoa eqeieqei-te ambam-qa nigú. Soqáin ndøgo, ni manqei-qape ezoqa nøme namba, manqa ovøyam kandambaqape-te, viniv kandambaqape tizimø-ndapem.

³³ Yaq nakémbá, nogi nøfuap, zo tozo-møvabat, Evezøza-qa lou loge matev tozo-gonemat, ezoqa nøme-qa, vøzømbøkæ-kewagát. ³⁴ Geté gekha

ezoqām ndego, ifi tømbovinat, ndego lou khoev-té geabetøndokhæ-lóg. Soqáin ndøgo, Mbumbukiam-qa manqa ovøyam tøzøfakhan, zoqa møvøna matev zapaya.

No ndakin taqa yaq-te, manqat nøme mbain. Nøme ndøgo tæzømbé-ovøyám, no zo-te tøtøndonav.

12

Nqova Mbomambaqape-qa matev vinivinimba, ndego ezoqa ndezø-etoam

¹ Nøfuap! No ndakin Nqova Mbomambaqape-qa etoam matev-qá yaq-té qazømbé-qavøiú, zo qazonømbe-bevøpem. No poeveáv, zo taqa yaq-te zøtezateav tøgoat.

² Zo møzøte-zøté, zo Keliso unimanqatinteav qazogoam, zo khape mbumbuk ndø-itubát. Geté ndigu khandi mbumbúk mbá, neka manqat manqatemáv. Yaq ndigu zo vøtubumam. ³ Yaq nakémbá, no zo zøtezat-qa nøzøgó: Gekha ezoqām ndego, Mbumbukiam-ge Nqova Mbomambaqape tembøigoat, ndego kopømba mbain, te-ein, av nqægo, “Yesu bèsoqoëv.” Neka ezoqa kopømba mbain te-ein, av nqægo, “Yesu ndego Evezøzā,” ndego Mbumbukiam-ge Nqova mbain tøgoat.

⁴ Matev ndøgo, Nqova Mbomambaqape ezoqa ndezø-etoam, ndøgo vinivinimbá. Geté Nqova ndego, kopó. ⁵ Neka sasae ndøgo, Evezøza-qa nqazi-matanam, ndøgo vinivinimbá. Geté Evezøza, ndego kopó. ⁶ Neka matev ndøgo, Mbumbukiam ezoqa mokho-te ndu:matanam, ndøgo vinivinimbá. Geté ndego Mbumbukiam kopó,

ndego matev ate ndægo, ezoqa ewaqape mokho-te ndu:matanam. ⁷ Gekha matēv ndøgo, Nqova Mbomambaqape ezoqa vinivinimba ndezø-etoam, ndøgo Klisten bawan ezoqam ate ndi:gu-qá tøke nonqó.

⁸ Ezoqa nøme, Nqova Mbomambaqape matavap loloakh zø-etoumatún. Yaq ndigu manqat matavap loloakh-us ndømanqatatún.

Neka ndego Nqova kopo, ezoqa nøme zøtezat vøzø-etoumatun. Yaq ndigu ta zøtezat-te ndøgo, ezoqa zømbe-tøkeé.

⁹ Neka ndego Nqova kopo, ezoqa nøme unimanqatin matev vøzø-etoumatun.

Neka ndego Nqova kopo, ezoqa nøme, ezoqa khakhæzat nonqo, bazaføgakh vøzø-etoumatun.

¹⁰ Neka ezoqa nøme, ndego umingiap matev gone nonqo, bazaføgakh vøzø-etoumatun.

Neka ezoqa nøme, ndego Mbumbukiam-qa manqat vevezam matev vøzø-etoumatun.

Neka ezoqa nøme, ndego zøtezat vøzø-etoumatun. Yaq ndigu segé:zøtéz, av nqægo, matev nøme, Nqova Mbomambaqape-tē qando-okhō, ó, nqova soqaqape-tē qando-okhō.

Neka ezoqa nøme, ndego manqat vinivinimba-te manqate matev vøzø-etoumatun.

Neka ezoqa nøme, ndego nqanek manqat vinivinimba-qa mokho, ezoqa nøme oyøyam matev vøzø-etoumatun.

¹¹ Nqanek matev ate nqægo, Nqova kopo ndøsasaeát. Av ndego ekezan, eqeieqei nde:qeivi, ezoqa segezø-etoumát, matev.

Ni Klisten ezoqam ate nqazi:gu, ni Keliso-qa khá

¹² Ezoqam-qa kha kopó. Geté ta kha-te ndøgo, kha bunøzap vinivinimbá. Kha bunøzap vinivinimba ambá qanegó, geté kha kopó. Keliso-qa yaq-te, matev até kopó. Ni Klisten ezoqam vinivinimbá. Geté ni ate nqazi:gu, kha kopó. ¹³ Ni ezoqa vinivinimbá. Nøme ndigu Zu ezoqám, neka nøme ndigu Glik ezoqám. Nøme yaq-fia mbain sasae ezoqám, neka nøme ndigu, nqon-qotøzat ezoqám. Geté ni ate nqazi:gu, Nqova kopo mokho-te, ibøkha iz kopo zi:ndapém, neka viz-imø-kha-kopo-en. Mbumbukiam ni ate nqazi:gu, Nqova Mbomambaqape kopo nimbi-etoám, ni ande ibøkha me vizi:-izim.

¹⁴ Ezoqam-qa kha, ambá av nqægo, kha bunøzu kopo mba me:gō. Geté gigiap vinivinimbá, nqani-bunøzap. ¹⁵ Gê, zenda tokhotapakh amba manqat tø-einin, av nqægo, “No zenda geagim nonqō mbā. Yaq nakēmbā, no kha bunøzū mbā.” Manqat av nqægo tø-einin, yaq gê, ndøgo sekemba kha-qá gigiâp mbà? Av taoká. ¹⁶ Neka gê, gea amba manqat tø-einin, av nqægo, “No bōī mbā. Yaq nakēmbā, no kha bunøzū mbā.” Manqat av nqægo tø-einin, yaq gê, ndøgo sekemba kha-qá gigiâp mbà? Av taoká. ¹⁷ Gēmbo-mataváp. Kha ate nqægo, amba bōi mba tøgonin, yaq manqat amba áv khané-yogein? Neka kha ate nqægo, amba gea mba tøgonin, yaq sisip amba áv khané-vutugiamin? ¹⁸ Geté matev āv taoká, av nqægo. Mbumbukiam ezoqam-qa kha-te, kha bunøzap vinivinimba āv tenevé, av ekeza qambøe-pøovam, neka sasae vinivinimba vømbō-etoam. ¹⁹ Kha ate ndægo, amba kha bunøzu

kopo mba tōgonin, yaq kha eqeieqei ambá mbaín.
²⁰ Geté matev av nqægo: Ezoqam-qa kha-te, kha vinivinimbá ndøbunøzap. Geté kha ndøgo, kopó.

²¹ Bøi kopømba mbaín, pingim tømbo-ein, av nqægo, “Ság, qo mbain toqogoat. No nøkhapus kopømbā.” Neka kawa kopømba mbaín, zenda tokhotapak vømbó-ein, av nqægo, “Ság, zo mbain tozogoat. No nøkhapus kopømbā.” ²² Av taoká. Até ta kha bunøzap nømé-a, ndøgo ande bazaføgakh mbain me ndækeoge, ndøgo gigiap-qapé. Ta kha bunøzap ndøgo mbain tøgoat, yaq kha kopømba mbaín, eqeieqei tøsasaetat. ²³ Gekha kha bunøzāp ndøgo, bugug keogeav tøgoat, ni ùni zimbøe-kewagatún. Neka kha bunøzap ndøgo, ni mivi ndøni-etoam, ni eqeieqei zigitumatún. ²⁴ Geté kha bunøzap ndøgo, bugug eqeieqei ndømbogo, ndøgo kopømbá, ni gutøveav tøgoat. Mbumbukiam niqa kha, āv gene-bunøzám nqægo: Ta kha bunøzap ndøgo, ande iz mbain me ndækeoge, iz kandakanda mbo-etoám. ²⁵ Mbumbukiam av ge:matanam ndægo, zapa ndøgo: Soqáin ndøgo, kha mokho-te iziz tøugoat. Geté kha bunøzap vinivinimba, yaqyaq-a yà betøkeám. ²⁶ Kha bunøzu kopo, nqosøgeap tømbo-ewagat, yaq kha ate ndægo, sugumbú-ewagét. Neka kha bunøzu kopo, iz kandambaqape tøndap, yaq kha ate ndægo, khanakhanakh sugumú-ndapét.

²⁷ Zo Kliten bawan ezoqam-qa yaq-te, matev até kopó: Zo ate ndøzøte:go, Keliso-qá khá. Neka ezoqa vinivinimba, zo mokho-te ndu:gu, ndigu Keliso-qá kha bunøzáp. ²⁸ Kliten bawan mokho-

te, Mbumbukiam ezoqam vinivinimbá ge-abam. Bugukhokhof Keliso-gí u-aním. Tiqa zita-te, manqa vevezam ezoqám. Neka tiqa zita-te, nømendim ezoqám. Neka nøme ndígu, umingiap matev ndimatanam. Neka nøme ndígu, ndego bazaføgakh gezø-etoam, enqoni ezoqa tikhakhætát. Neka nøme ndígu, ndigu ezoqa ndizø-tøkee. Neka nøme ndígu, ndigu ezoqa nøme ndizømbo-megeat. Neka nøme ndígu, ndigu manqat vinivinimba-te ndi:manqate, av Nqova Mbomambaqape ndezømbe-etoam.

²⁹ Ge zô, ate ndøzøte:go, Keliso-gí u-aním? O ge zô, ate ndøzøte:go, Mbumbukiam-gí manqa vevezam ezoqám? O ge zô, ate ndøzøte:go, nømendim ezoqám? O ge zô, ate ndøzøte:go, umingiap matev mozó-matønnumatun? ³⁰ O ge zô, ate ndøzøte:go, Mbumbukiam bazaføgakh møndøzø-etoam, enqoni ezoqa tozo-khakhætát? O ge zô, ate ndøzøte:go, manqat vinivinimba-te møzøté-manqatatun? O ge zô, ate ndøzøte:go, ezoqa nqanek manqat vini-qa mokho mozozø-ovøematun? Mbaín. Av taoká, av nqægo.

³¹ Geté zo bazaføgakh tønø-asøzú ndøgo: Nqova Mbomambaqape-qa matev, tozó-upøgím ndøgo, zoqa Klisten bawan ezoqam ndøzø-tøkee.

Geté matev nøme, no ndakin tæzø-ovøyam, ndøgo møndølvú, matev ate ndægo, no qate-manqatavun.

13

Matev uni qækandambaqape, kuku matév

¹ No amba bawa vini-ak-qa manqat-te o enzol ezoqam-qa manqat-te t̄ote-manqatein, gete no kuku mbain t̄agonin, yaq no manqa ambá khokhó segenø-feazuín. Mokho mbáin. Ndøgo andé kanda wag o bel wag mba me:wageín. ² Neka no amba Mbumbukiam-qa manqat vevezam-te kopømba t̄agonin, neka matev ate ndægo, ndøkhonøwe, t̄ote-nøtenin, neka nøtenat nøme ate ndægo tønøgonin, neka unimanqatin matev kandambaqape tønøgonin, manqei popotap nözøgim nonqo, geté no kuku mbain t̄agonin, yaq no khokhó. ³ Neka no gigiap ate nqanømbe:go, amba gigiap-av ezoqam tæzø-etoamin, o noqa unimanqatin matev zapaya, nøkeza kha sa tænqonqotavin, gøinam-te tætain, vøe-nanimin, geté no kuku mbain t̄agonin, yaq noqa matev, mokho ambá mbáin. Matev av nqægo, genó-tøkeák.

⁴ Gekha ezoqām ndego, kuku ndømbogo, ndego qaqa nakhamas-te gonemáv. Geté ndego ezoqa nøme gèzø-tøkeatún. Neka ndego ova matev mbáin. Neka ndego khambuvap matev mbáin neka ekeza iz eqawatáv. ⁵ Gekha ezoqām ndego, kuku ndømbogo, ndego gésapi:vák, neka ndego ekeza kha-qa yaq-te mba matavupáv, neka ndego mbøni nakhamas-te nqosøgeapáv, neka ndego manqa mate oskia gembó-eimák, ezoqa nøme manqa-zapa tembogo. ⁶ Gekha ezoqām ndego, kuku ndømbogo, ndego khanakhanakh mbáin, matev soqøsoqa-qa yaq-te. Geté ndego unimanqatin matev mbøe-khaneát. ⁷ Gekha ezoqām ndego, kuku ndømbogo, ndego tatak

vinumáv. Geté ndego viniv sège-eqawát. Ndego Mbumbukiam oskia ndø-unimanqatintát neka te-te vó:tawāt. Neka gekha viniv ndøgo, tømbo-fakhanumat, ndego føgøføgakh até géyát.

⁸ Kuku matev génavøemák. Geté Mbumbukiam-qa manqat vevezam matev, segé-navøém. Até manqat vinivinimba-te manqate matév-a, segé-navøém. Neka Mbumbukiam ezoga nøme zøtezat vini tezø-etoam, ta matev ndøgo segé-navøém. ⁹ Nøtenat ndøgo, ni ndakin nqanigu, andé kopokopó. Neka ezoga Mbumbukiam-qa manqat givevezumatun, ndøgo kopokopo mba ndøvevezumatún. ¹⁰ Geté uni matev-in tøfakhan, yaq nqanek matev vinivinimba, ibu-ibus nonqo nqanigu, ndømø-navøém.

¹¹ No nakhasam qategoam, no manqa āv tøte-manqatám, av nakheis ndi:manqate. Neka noqa matavap, āv tønømbe-goám, av nakheis ndi:matavap. Neka no matev āv tøte-geveatám, av nakheis ndi:gevewat. Geté ndakin, no møekhouwén, vøe-anganeam-en, neka nakheis-qa matev vøe-ivav. ¹² Niqa nøtenat ndakin bavokho-qapé mbá. Ndøgo ate av-té, qakeza bugug ibøkha-te toqoqeiv. Gø:-ototáp. Geté vaev-te, ni abugug ziwambám, Mbumbukiam namba. No ndakin nøtenat khapémbá. Geté vaev-te, unin-qape, ndømenøtén, kopømba av-té, no ndakin Mbumbukiam ge:-otev.

¹³ Nqanek matev misika, unimanqatin matev, neka Mbumbukiam-te vintønat matev neka kuku matev, sa gemø-navøemák. Geté ta matev misika

mokho-te, matev uni qækandambaqape, kuku matév.

14

Mbumbukiam-qa manqat vevezam neka manqat vinivinimba-te manqate-qa yaq-te

¹ Zo kha-mba kuku matev mbo-ové. Neka zo matev upøgim-qa tógó ndøgo, Mbumbukiam-ge Nqova-te ndøndo-okho. Zoqa poev kandambaqape, tabegó ndøgo, Mbumbukiam-qa manqat vevezam matev tozondapem.

² Zapa ndøgo, gekha ezoqām ndego, Nqova Mbomambaqape matev gembo-etoam, manqat vinivinimba-te nde:manqate, ndego ambá av nqægo, ezoqam-tē genø-manqatē. Geté ndego Mbumbukiam-te mbá genø-manqaté. Ezoqa kopømba mbaín, teqa manqa mokho tindapem. Manqat ndøgo, ndemanqate, khonoam-té qagó.

³ Geté gekha ezoqām ndego, Mbumbukiam-qa manqat ndevevezam, ndego ezoqam-té genø-manqaté. Yaq manqat ndøgo, ndemanqate, ndego ezoqá nøme-qá unimanqatin me:føgøføgakhamín, neka zita vøzømbē-tøpazin neka mbøni vøzømbē-bøiin.

⁴ Gekha ezoqām ndego, manqat vinivinimba-te nde:manqate, av Nqova Mbomambaqape ndembøe-etoam, ndego ekeza unimanqatin mba me:føgøføgakhamín. Geté gekha ezoqām ndego, Mbumbukiam-qa manqat ndevevezam, ndego Klisten bawan ezoqam ate ndi:gu-qá unimanqatin ndøføgøføgakhamín, wambap-te.

⁵ No nqanôpoév, zo ezoqa ate ndözøte:go, Nqova Mbomambaqape-qa etoam matev tozondapem, manqat vinivinimba-te tözøte-manqatat. Geté noqa poev kandambaqape nqáneq: Zo Mbumbukiam-qa manqat zóvevezumát. Gekha ezoqām ndego, Mbumbukiam-qa manqat ndevevezam, ndego ezoqā nøme zømbe-tøkéé. Geté ndego ezoqam, manqat vinivinimba-te nde:manqate, ndego teqa manqat mokho-te, ezoqa nøme tøkemáv. Geté ezoqa nøme, teqa manqat mokho te-ovøemat, yaq ezoqa ewaqape-qa unimanqatin kopømbá tözømbe-føgøføgakham.

⁶ Nófuap! Ge zô, ndozo-matavap? No zo-te tötøndonav, yaq no manqat vinivinimba-te sa tøte-manqatat, yaq ndøgo zo áv khazømbé-tøkē? Matev av nqægo gezø-tøkeák. Geté no manqat tøte-zømesimat, Mbumbukiam te:nømand, o nøtenat eqeieqei tæzø-etoam, o Mbumbukiam-qa manqat tæzø-vevezumat, o nømendim eqeieqei tötøndo-ndap, yaq ndøgo zo kandambá tözøtøke.

⁷ Pøinda neka gita zombó-matavupát. Ouv tozo-qaqaemat, yaq ezoqa pøinda tikhambøemem o gita tikhanøemem, gete taqa wag eqeieqei mbain tøgoat, yaq gê, ezoqa ouv-qa naq áv kiníndapēm? Géndapemák. ⁸ O nakhag kawa ezoqam, kipi tekhambøyam, gete taqa wag ndaføyambā mbā, yaq gê, ezoqa áv kinízøtēz, av nqægo, nakhāg? Gézøtezák.

⁹ Yaq Klisten wambap mokho-te, matev até kopó. Ezoqa nøme, manqat vini-te mba te:manqatat, neka manqat mokho-us manqateav vøgoāt, yaq gê, ezoqa nøme mokho áv kimbøe-ndapēm? Mokho gimbó-ndapemák. Manqat

ndøgo ndemanqate, ndøgo khokhó sege-manqaté.

¹⁰ Manqei-qape-te nqanek, bawabawan-qa manqat vinivinimbá. Kopoav-qapé. Yaq nqanek manqat vinivinimba ate ndægo mokho-ús. ¹¹ Geté no bawa vini ezoqam-qa manqat nøtenateav tøgoat, yaq no teqa manqa mokho nóndapák, neka até ndegó-a, noqa manqa mokho géndapák. ¹² Yaq nakémbá, zo mokho-te, matev até kopó. Zo Nqova Mbomambaqape-qa etoam matev upøgim-qa ndozogo, zo matev upøgim-qa tøgó ndøgo, Klisten bawan ate ndi:gu, tiqa unimanqatin-te tøzømbetøke.

¹³ Yaq nakémbá, gekha ezoqām ndego, Nqova Mbomambaqape-qa etoam matev tendap, manqat vinivinimba-te te:manqatat, yaq ndego yà beguligulím, Mbumbukiam tèabembøe-tøké, yaq ndego ezoqa nøme ta manqa mokho bezømbē-ovøyam. ¹⁴ Unimanqatín. No manqat vinivinimba-te tøte-guligulimat, noge nqova géguligulimít. Geté noqa matavap, khokhó segégoát.

¹⁵ Yaq no gekha nógō? No matev menás sægoát. No nqova-té qatø-guligulimát, neka até matavap-té-a, vøe-guligulimāt. Neka no ouv nqova-té qatø-qaqaemát, neka até matavap-té-a, ouv vøe-qaqaemāt. ¹⁶ Geté qo Mbumbukiam-qa iz nqova-te mba toqombo-eqatat, yaq gê, ezoqa nøme, ndigu nqanek manqat zøtezateav ndigu, Klisten wambap-te nandav, qoqa ike manqat áv kiní-unimanqatiním neka “Amen” áv kiní-einím? Nakhoa mbaín. Zapa ndøgo, ndigu kopømba mbaín, qoqa manqat-qa mokho timbo-ndapem. ¹⁷ Qoqa ike manqat, mbomambaqape

ambá qanegó. Geté ezoqa nøme taqa manqa mokho ndapeav tigoat, yaq qoqa manqat ndigu gezó-tøkeák, tiqa unimanqatin-te.

¹⁸ No ike kandambá, Mbumbukiam-te. Zapa ndøgo, no manqat vinivinimba-te oskia nøte-manqaté, av Nqova Mbomambaqape matev ndenømbe-etoam. No møeløvúb, zo ezoqa ate ndøzøte:go, taqa yaq-te. ¹⁹ Geté Klisten wambap mokho-te, no amba manqat mokho-us faev mba tæ-einin, ezoqa zømesim nonqo, ndøgo ambá qanimáv. Ambá ndøgo, manqat vinivinimba-te, ande gekha taosen manqat tøte-manqatat, ta manqa mokho ezoqa ndapeav ndøgo.

²⁰ Nøfuap! Zo ande nakheis me, sekemba ndøgǫ, zoqa zøtezat-te. Unimanqatín, manqa-zapa gone-qa yaq-te, zo andé nakhei nqonqon me me:gó. Geté zoqa zøtezat-te, zo ezoqa kandakanda ndøgó. ²¹ Mbumbukiam-qa Manqat, āv qane-peawáp nqægo:

Evezøza ge-ein,

“No nginik bawan ezoqam,
bawa vini-ak-qá mokho-té
neka manqat vinivinimba-té qazømbé-
manqatát.

Geté até ndøgó-a, ndigu noqa manqat géyogemák.”

²² Nqanek manqat ni āv qani-nømendím nqægo: Ezoqa manqat vinivinimba-te ti:manqatat, av Nqova Mbomambaqape ndezømbe-etoam, ndøgo Mbumbukiam-qá khakhatáp. Geté ta

khakhatap ndøgo, ambá tiqa ndīgu, ndigu ndi-unimanqatinat, geté tiqa ndīgu, unimanqatinteav ndigu.* Geté Mbumbukiam-qa manqa vevezam matev, ambá tiqa ndīgu, unimanqatinteav ndigu, geté tiqa ndīgu, ndi-unimanqatinat.

²³ Gèmbō-mataváp. Zo tozo-møvabat, yaq zo ate ndøzøte:go, manqat vinivinimba-te tøzøte-manqatat, yaq ezoqa vini te-on, ndego ta matev-qa yaq-te otevatav ndøgo, o Klisten-av ezoqam te-on, yaq ndigu zo bianav mé:zæb. ²⁴ Geté zo Mbumbukiam-qa manqat tozo-vevezumat, yaq ezoqa vini te-on, ndego ta matev-qa yaq-te otevatav ndøgo, o Klisten-av ezoqam te-on, yaq ndego ta manqat ndøgo te-ewag, ndøgo teqa mbøni unimélév. Yaq ndego segé-matøvé, ndego manqa-zapazapa-ús. ²⁵ Teqa matavap, khonoam-te qagoam, bavokhó qanófakhán. Yaq ndego ekeza kha, manqei mé:laváo, bugug até manqei-té, Mbumbukiam-qa iz vø-eqā. Yaq āv gené-eín nqægo, “Unimanqatín. Mbumbukiam ngû:gú, zo mokho-te.”

Matev ndøgo, Mbumbukiam-ge Nqova Mbomambaqape ni ndini-etoam, eqeieqei āv khazisasaetāt

²⁶ Nøfuap! Av tægoat ndægo, av no qate-manqatavun, yaq zoqa wambap-qa yaq-te, áv khané:go? Av qazøtégoát nqægo: Zo ezoqa ewaqape matev vinivinimba zógoát. Ezoqa nøme ouv qaqayám, neka ezoqa nøme nømendim

* **14:22** 14:22 Nqanek khakhatap, ndigu āv qane-zømesím nqægo: Ndigu ndøsoqé. Zapa ndøgo, ndigu unimanqatinteáv. **14:23** 14:23 Kel 2:13 **14:24** 14:24 Zion 16:8 **14:26** 14:26 1 Ko 12:8-10

matév, neka ezoqa nõme Mbumbukiam-qá manqat vevezám, neka ezoqa nõme manqat vini-te manqaté, neka ezoqa nõme nqanek Mbumbukiam-qa manqat ovøyám, av ndigu ti:manqatat. Gekha matév ndøgo, zoqa guligulim-te tozo-matønumat, Klisten ezoqam-qá unimanqatin bete-føgføghákám. ²⁷ Ezoqa manqat vini-te te:manqatat, av Mbumbukiam matev tembøe-etoam, yaq kopømba mbaín, ezoqa kopoav matev kopo tigoat. Geté ezoqa menas o misika mba ndømanqatát. Yaq ndigu ezoqam kopømba mbaín, manqat sa tumu-manqatat. Geté ezoqa kopokopo ndømanqatát. Yaq ezoqa nõme ta manqa mokho ndøgo, bè-ovøyám, ezoqa mokho bembøē-ndapem. ²⁸ Geté manqa ovøyam nonqo ezoqam mbain tøgoat, yaq gekha ezoqām ndigu, manqat vini-te manqate-qa ndigu, ndigu manqat mbaín, sà beqonøvé. Ndigu Mbumbukiam-te, mokho mbá giabetu-manqaté.

²⁹ Ezoqa Mbumbukiam-qa manqat tivevezumat, ezoqa menas o misika mba bevevezám. Yaq ndigu ezoqa nõme tiqonavat, tiqa manqat yà begeveaném, eqeieqei tøpøtégo-a. ³⁰ Ezoqa Mbumbukiam-qa manqat tevevezumit, yaq Mbumbukiam ezoqa nõme manqat te:omat, ndego wambap-te teqotat, yaq ndego bugukhokhof ezoqam, Mbumbukiam-qa manqat tevevezumit, teqa manqat yà be-iváv. Yaq manqat ndégo témanqatát, Mbumbukiam manqat nõme ge:omat. ³¹ Zo ezoqa ate ndøzøte:go, Mbumbukiam-qa manqat tozo-vevezumat, zø-enendtát. Yaq ndøgo, ezoqa ewaqape zøtezat

tiníndapém, neka zoqa manqat tiqa unimanqatin-te zita bezømbē-tøpaz. ³² Nqova Mbomambaqape, ezoqa manqa vevezam-qa yaq-te tømøsumáv. Geté gekha ezoqām ndigu, Mbumbukiam-qa manqat ndivevezam, ekezan ndømatøvememín, ande āv kiní-einīm neka ande gekha khøuwa-tē giní-einīm, manqat ndøgo, Mbumbukiam ge:zømas. ³³ Zapa ndøgo, Mbumbukiam, khokho matev poeveáv. Geté ndego matev, sambi-té genø-matønumatún, Mbumbukiam-gi ezoqam-qa wambap mokho-te ate ndægo.

³⁴ Sakheis manqa bezø-feàzū, wambap mokho-te. Kopømba mbaín, manqat sa timanqatat. Geté ndigu megetapak-qá mokho-té giabetu:gú. Até Mozes-qá guguna manqát-a, āv tønē-manqaté. ³⁵ Geté ndigu manqa mokho ndape-qa tigoat, ekeza angana bezøbevapát, khoev-te tiqavazat. Zapa ndøgo, sakheis Klisten wambap-te manqat sa timanqatat, ndøgo eqeieqeí mbá.

³⁶ Gê, áv khané:go? Zo áv khazøté-matavap? Gê, Mbumbukiam-qa manqat, zo-té qandó-fakhan? O zo-te mbā qanøgeavun? Av taoká.

³⁷ Ezoqa nøme ndematavap, av nqægo, ndego Mbumbukiam-gē manqa vevezam ezoqām, o ndego Nqova Mbomambaqape-qā etoam matev ndømbôgō, ndego bète-otév, manqat ndøgo, no qazø-peaumavun, ndøgo Evezøza-qá manqa løvuat manqát. ³⁸ Geté ndego nqanek manqat o-mba ndapeav tøgoat, yaq zo teqa manqat ndø-upøgím.

³⁹ Nøfuap! Manqat ate ndægo, Nqova Mbomambaqape-qa etoam matev-qa yaq-te qate-

manqatavun, manqat kandambaqape nqáneek: Zoqa poev kandambaqape, qabegó nqanek, Mbumbukiam-qa manqat tozo-vevezumat. Neka zo ezoqa zømbe-khafèáp, manqat vinivinimba-te ti:manqatat, av Nqova Mbomambaqape, manqat ndezømbe-etoam. ⁴⁰ Geté zo matev ate ndægo, ndaføyamba neka eqeieqei ndøgó.

15

Manqat Mbomambaqape mokho-te, gigiap-qape nqáneek, Keliso løvøte-te gekhandi:v

¹ Nófuap! No zo ndakin Manqat Mbomambaqape-qa yaq-te, manqa mate eim-qa nözögó, no zo bugukhokhof qatezømas. Zo mõzondapém, nqanek manqat. Yaq zo bazaføgakh-us zøtu-waniáp. ² Zo manqat nqáneek qazøte-khandi:zát, zo føgøføgakh tozombo-geatat, av no qate-zømesimam. Mbain tøgoat, yaq zo khokhó sozo-unimanqatiním.

³ Manqat ndøgo tøtezømás, av Mbumbukiam ge:nømand. Bugukhokhof nqáneek: Keliso niqa manqa-zapazapa evøzam nonqo ndønáním. Mbumbukiam-qa Manqat é-møndo:-eín, matev ndøfakhán. ⁴ Yaq ndego gè-otøvéem. Geté yaq khøuwa misika-qa zita-te, nqawá genø-khandi:v. Até taqa yaq-té-a, Mbumbukiam-qa Manqat é-møndo:-eín. ⁵ Yaq ndego Pita-té gemøfakhán, yaq taqa zita-te, ekeza paev ezoqam tuelv vømøzø-fakhan. ⁶ Yaq taqa zita-te, Kliten ezoqa faev andled mõndømø-løvú, gi-ometam. Nøme

kopokopo m̀ndø-pakhaéz. Geté ezoqa nøme, zua ndøyagé. Kopoáv. ⁷ Yaq taqa zita-te, Zems-té gemøfakhán, neka tegi u-anim ate gi:goam vømozø-fakhan.

⁸ Yaq vaev-te, até nó-a, vømønø-fakhan. Taqa yaq-te, no andé khøuwa soqain-té qatøqán. ⁹ Zapa ndøgo, Keliso-gi u-anim mokho-te, ezoqa uni khapelavøqase-in nó. Unimanqatín, no ezoqa egeiegeí mbá, ezoqa no Keliso-ge u-anem ndinæna. Zapa ndøgo, no Mbumbukiam-gí bawan ezoqam nøngiæzotám. ¹⁰ No Mbumbukiam-qá kuku matev zapayá, qæ-Keliso-ge-u-anem-en, av no ndakin nqate:go. Geté no Mbumbukiam teqa kuku matev, ambá av nqægo, khokhø segenø-etoám. Av taoká. Zapa ndøgo, sasae ndøgo, no qægoam, ndøgo m̀ndømø-løvuám, av Keliso-gi u-anim nøme gi:sasaetam. Geté unimanqatín. No ambá av nqægo, nøkhapus mokho mbā sæsasæetám. Geté Mbumbukiam-qá kuku matev ndøgoám, no namba.

¹¹ Geté ndøgo gigiap-qapé mbá, zo Manqat Mbo-mambaqape nō tøte-zømesimat o ndigu u-anim nøme ti:zømesimat. Zapa ndøgo, niqa manqat kopó. Yaq zo nqanek manqat m̀zo-unimanqatíním.

Løvøte ezoqam-qa khandi:zat-qa yaq-te

¹² Ni zo qati-zømesimam, av nqægo, Keliso løvøte-tē gendo-khandi:v, yaq gē, áv khané:go, zo ezoqa nøme av ndøzøte-manqate, av nqægo, ezoqa løvøte-te gendō-khandi:vāk? ¹³ Ezoqa amba løvøte-te khandi:zateav tøgonin, yaq até

Keliso-a, lɔvɔte-te ambá gékhandi:vák. Geté ndego mɔndɔ-khandi:v. ¹⁴ Neka nɔme nqáneek: Keliso amba lɔvɔte-te khandi:vateav tɔgonin, yaq manqat ndɔgo, ni qati-zɔmesimam, ambá khokhó. Mokho mbaín. Yaq até zoqá unimanqatín-a, ambá mokho mbaín. Khokhó. ¹⁵ Av tægonin ndægo, yaq ni Mbumbukiam-qa yaq-te, ambá khavozam ezoqam nigonín, ni zo nqati-zɔmesim, Mbumbukiam Keliso lɔvɔte-te gekhandi:v. Zapa ndógo, Mbumbukiam ezoqa lɔvɔte-te amba khandi:zateav tegonin, yaq ndego até Keliso-a, ambá gékhandi:vák. ¹⁶ Zapa ndógo, lɔvɔte ezoqam nango khandi:zateav tɔgɔnin, yaq até Keliso-a, ndego lɔvɔte-te nango ambá gékhandi:vák. ¹⁷ Yaq Keliso lɔvɔte-te amba khandi:vateav tɔgonin, zoqa unimanqatin matev, ambá mokho mbaín. Ambá khokhó. Neka zo manqa-zapa-te, ambá zua zogonín. ¹⁸ Neka ndigu Klisten ezoqa nɔme, gipakhaez, ambá gemɔ-soqoezín. ¹⁹ Ni ndakin yage-qa yaq-te mba, Keliso-te tizio-tambat, geté megemege-qa yaq-te, ni Keliso-te ziɔ-tambatāk, yaq ni uni zí:-tanakhamba-én. Yaq ni ezoqa ewaqape nɔme zílɔvubát, ndigu ti-tanakhamba-ez.

²⁰ Geté Keliso mɔndɔ-khandi:v, lɔvɔte-te. Bugukhokhof ndégo tekhandi:v. Yaq ni mizi:nɔtén, vaev-te até lɔvɔte ezoqa nɔmé-a, vókhandi:z. ²¹ Lɔvɔte, ezoqa kopo-té qandowáv. Adám. Neka até lɔvɔte-te khandi:nat matév-a, ezoqa kopo-té qandowáv. Yesú. ²² Ni ezoqa ewaqape, Adam mokho-te, sizimú-pakhaentát. Yaq matev até kopó. Ni ezoqa ewaqape, Keliso

mokho-te, sizimú-khandí:n. ²³ Mbumbukiam matev āv genevé nqægo: Bugukhokhof, Keliso ndøkhandí:v, løvøte-te. Yaq vaev, nqawa tendoqavan, løvøte-te ni ndøkhandí:n, tegi ezoqam. ²⁴ Yaq taqa zita-te, manqei-qape-qa vaev khøuwa vømófakhāz. Ta khøuwa-te ndøgo, Yesu megetapak ezoqam neka kawakawa-za neka gekha ezoqa o nqova nøme, Mbumbukiam namba ndi:nøfeap, géngiæzó. Yaq megeat matev, Yesu Eve mbó-etoám. ²⁵ Yesu manqei-qape até gekhæ-kawaevtát, atema Mbumbukiam-gi qaqa ezoqam ate ndi:gu vømú-ngiæzō, neka ekeza zenda tokhotapak mokho-te vøu-āb. ²⁶ Yaq qaqa matev ate ndægo tumungiu, vaev løvøte ndøngíu. ²⁷ Mbumbukiam-qa Manqat é-møndo:-eín, av nqægo, “Matev ate ndægo, teqá zenda tokhotapak mokho-té genø-áo.” Geté unimanqatín. Mbumbukiam gigiap ate nqægo, teqa zenda tokhotapak mokho-te ge-ao, ndego ambá av nqægo, até ekeza khá-ya, te mokho-tē genøvē. Av taoká. ²⁸ Yaq gigiap neka matev ate ndægo, Keliso mokho-te tøugoat, yaq ndego ekeza kha, Mbumbukiam-qá mokho-té genøvé, te mokho-te ndego, ibugukhokhof gigiap ate ndægo teqa mokho-te gu:-ao. Yaq Mbumbukiam yakhapús, gigiap ate ndægo, kawa mó:goát.

²⁹ Ezoqa amba løvøte-te khandi:zateav tigunin, av ezoqa nøme ndi:manqate, yaq gekha zapá, ezoqa nøme løvøte ezoqam-qa iz-te, ibøkha iz gin-dapemin? Løvøte ezoqam amba khandi:zateav

tigunin, yaq tiqa matev, mokho ambá mbain.
³⁰ Yaq até ndógó-a, niqa kha khøuwa kopoav, Mbumbukiam-qa Manqat zapaya, løvøte-te nqei-awam, ndøgo mokho ambá mbain. ³¹ Nøfuap! Unimanqatín. No nøkeza kha, khøuwa kopoáv, løvøte-té qatø-awám. Até nømé-a, unimanqatín. Yesu Keliso mokho-te, nigi Evezøza, no zo nøte-khambuváp. ³² No Manqat Mbomambaqape zapaya, Efesus taon-te ezoqa soqøsoqa namba ande gaqo khobokhobos me qate-nøfe:pam, yaq ndøgo áv khanømbé-tøkē, ezoqa amba løvøte-te khandi:zateav tigunin? Matev av nqægo, ambá genø-tøkeák. Ezoqa amba løvøte-te khandi:zateav tigunin, yaq ezoqa nøme-qa manqat ambá unimanqatín, ndigu av ndi:manqate nqægo, “Lou sizilogāt neka ibøkha sizi-izumāt. Zapa ndøgo, ni avønín zípakhaën.”

³³ Geté gò:feazoát. Zo ezoqam-qa manqat av nqægo andé vøe-tubām. Zapa ndøgo, ezoqa soqøsoqa namba toqote-khokhombupat, yaq ndigu qoqa matev eqeieqei segé-ngi:nám.
³⁴ Matavap eqeieqei-té qanøqambúz neka manqazapazapa matanam é-vø-ivøvem. No nqanek manqat tæzømbe-manqaté ndøgo: Zo ezoqa nøme, Mbumbukiam zøtezateáv. Zo mivi bezøvití, ta zapaya.

Ezoqa løvøte-te tikhandi:z, yaq tiqa kha vini

³⁵ Eisa, ezoqa nøme áv gipøtí-bevupēm penømakhaya, “Gê, løvøte ezoqam áv kiní-khandi:z? Yaq tiqa kha ande áv khazømbé-

goāt, ndigu tinduqavaz?” ³⁶ Ezoqa ndigu av ndi:manqate, ndigu mokho ndapeáv, taqa yaq-te. Gèmba-mataváp. Tae nanga toqo-zøgeakh, yaq mbusa naqanøká géfakhanák. Geté tae nanga ndøkhæ-pakhá. Yaq váev mbusa tøfakhan. ³⁷ Qo gigiap toqo-zøgeakh, kopømba ande av wit ndi:gu o gekha gigiap nøme ndægo, qo ambá av nqægo, tae-us qó-ogeāk. Geté qo nanga mba qózøgeāk. Yaq tae segéfakhán. ³⁸ Mbumbukiam, ta nanga ndigu, kha ndakinak mbó-etoám, av ndego qambøe-pøovam. Nanga vinivinimba, mbusa bugug vinivinimba zøfakhanamín.

³⁹ Até gigiap nømé-a, Mbumbukiam gekhakheinam, bugug vinivinimbá. Ezoqam-qa kha viní neka søvakha gigiap-qa kha vini, neka pipisi-qa kha vini neka zonga-qa kha vini. ⁴⁰ Gigiap nøme, yan-té qano:gó neka gigiap nøme manqei-qape-té qagó. Gigiap ndøgo, yan-te nqo:go, taqa bugug keoge viní, neka gigiap ndøgo, manqei-qape-te nqago, bugug keoge vini. ⁴¹ Khøuwa-qa bugug keoge viní, neka løvøyak-qa bugug keoge vini, neka nduku-qa bugug keoge vini. Neka até ndukú-a, tiqa bugug keoge vinivinimbá.

⁴² Løvøte ezoqam-qa khandi:zat-qa yaq-te, matev até kopó. Ezoqam-qa kha, kopømba ande av tae nanga ndægo, ti-ogeakhem, yaq segé-navøém. Geté løvøte-te tøn-do-khandi, yaq nqawa génanimák. ⁴³ Kha ndøgo, ndø-ozu, bugug soqáin neka bazaføgakh mbáin. Geté løvøte-te tøkhandi, yaq mbomambá segégoát

neka bazaføgakh-ús. ⁴⁴ Kha ndøgo, tø-ozat, ndøgo manqei-qape khá. Geté tøndo-khandi, yaq ndøgo khandi miavmiav khá. Manqei-qape kha nqago, yaq até khandi miavmiav khá-ya, ndøgó. ⁴⁵ Mbumbukiam-qa Manqat āv qane-peawáp nqægo, “Ndego bugukhokhof ezoqam, Adam, Mbumbukiam khandi mbo-etoám, vø-ezoqam-ev.” Geté Keliso, ndego kopømba ande av Adam nøme, vaev-te gegeavun, ndego ekeza Nqova mokho-te, ezoqa khandi ndakinak zø-etoumatún. ⁴⁶ Geté unimanqatín. Matev ambá av nqægo, khandi miavmiav kha bugukhokhof mo:geavūn. Geté bugukhokhof, manqei-qape kha mo:geavún. Yaq vaév, khandi miavmiav kha tøgeav. ⁴⁷ Bugukhokhof ezoqam, ndego manqei-qape-té gendowáv. Mbumbukiam manqei gene-khakheinøvem. Geté ndego ezoqa nøme, vaev gegeavun, ndego yan-té gendovís. ⁴⁸ Ni manqei-qape ezoqam, ni até kopó, av Adam nde:go, ndego Mbumbukiam manqei ge:khakheinøvem. Geté vaev-te, ni løvøte-te tizimø-khandi:n, ni andé Keliso me zí:goát, ndego yan-te gendovís. ⁴⁹ Ni ndakin Adam-qá bugug zi:keogé, Mbumbukiam manqei ge:khakheinøvem. Geté vaev-te, ni Keliso-qá bugug zí:kewagát, ndego yan-te gendovís.

⁵⁰ Nøfuap! No nqanek manqat tæzømbe-eín ndøgo: Zo vøezøté. Manqei-qape kha neka kouk, kopømba mbaín, Mbumbukiam-qa Megeat Matev-te tømø-oe. Unimanqatín. Gigiap ndøgo, sa qamø-navøemin, kopømba mbaín, navupav manqei-te tømø-oe.

⁵¹ Nqáe! No mokho manqat nótézomás: Ni ezoqa nôme, naqanóká zípakhaenák. Geté ni ate nqazi:gu, sizimú-enendtét. ⁵² Matev nakhamas-té qanófakhán. Ndánd segení-nqóóz. Kipi-qá wag zíyogém, ta wag ndøgo, ezoqa tæzomas, av nqægo, vaev møndø-fakhán. Yaq ezoqa ndigu gipakhaez, ndøndo-khandí:z. Yaq ndigu miavmiav ndøyagát. Yaq até ní-a, ni ta khøuwa-te zua tiziyagat, ni sizimú-enendtét, ti namba. ⁵³ Kha ndøgo, sa qamø-navøemin, bè-enénd, bemø-navupav-kha. Løvøte kha ndøgo, bè-enénd, bemø-khandi-miavmiav-kha. ⁵⁴ Nqanek matev tøfakhan, manqei-qape kha tø-enend, vømø-navupav-khā neka løvøte kha vømø-khandi-miavmiav-khā, yaq Mbumbukiam-qa Manqat gemø-unimanqatín, ndøgo av qæ-ein nqægo,
 “Mbumbukiam-qa khagua, møndømø-eqá.

Løvøte matev, møndø-evøzám.

⁵⁵ Løvøte!

Gê, qoqa khagua møndø-eqa?

Av taoká. Møndø-løvuám.

Løvøte!

Qoqa sanqava khanáqape, qo ezoqa qoqote-keqasam?

Mbaín. Møndøqa-navøém!”

⁵⁶ Løvøte-qa bazaføgakh, manqa-zapa-té qando-fakhaté. Neka manqa-zapa-qa bazaføgakh, Mozes-qá guguna manqat mokho-té qando-fakhaté. ⁵⁷ Geté ike kandambá, Mbumbukiam-te. Yesu Keliso mokho-te, ndego nigí Evezøza,

Mbumbukiam ni ġini-tøkeét. Yaq niqa khagua gemø-eqá.

⁵⁸ Yaq nakémbá, nogi nõfuap mbomømboma! Føgføgakh ndøwaniáp neka matev nõme benøzøzð. Evezøza-qa sasae-te, bazaføgakh oskia ndø-asøzú. Zapa ndøgo, zo møzøte-zøtéz, sasae ndøgo, zo Evezøza mokho-te nandozogo, khokho nonqó mbá.

16

Moni-qa yaq-te, ndigu Zelusalem Klisten ezoqam-te khofosam-qa gigoam, ndigu gipotonumam

¹ Zoqa moni møvøbam-qa yaq-te, zo Zelusalem Klisten ezoqam-te khofosam-qa ndozogo, noqa manqat nqáneq: Matev äv tønagoném, av no Gale-sia Klisten bawabawan vinivinimba qazømb-ein. ² Sande-Sande, zo ezoqa ate ndøzøte:go, moni nõme gè:mendebám, ndigu pula-te qazo-qaqasumatun. Ndigu moni, Zelusalem Klisten ezoqam-ġí. Soqain ndøgo, moni sa ndøgo tøzøté-møvøbēm, no tæfakhan. ³ Yaq no tøtøndonav, no ndigu ezoqam, zo tozo-vevesam, nginik moni tindapavet, pepa nõzø-etoám. Yaq Zelusalem Klisten ezoqam tiabiti-zøtéz, av nqægo: No nqanek moni pisam matev, møe-unimanqatín. Yaq no ndigu ezoqam nókhofotáz, zoqa etoam matev namba. ⁴ No tæmatøvem, av nqægo, atē nō-a, banømä, yaq no ndæmá, ti namba.

Pol okho-qa yaq-te, gepøogeapam

⁵ No Masedonia plovins-te tæmøfakhan,

yaq no zo-té qatøndónáv. Masedonia ndøgo, nóqovezamák. ⁶ Geté zo namba, elavøqase ndæqóm. Yaq kopømba tøgoat, até qozaq viav-te até ndægó-a, kopømba ande av løvøyak misika ndægo, sæqotát, zo namba. Yaq taqa zita-te, no gekha manqei nøme-te tænav, zo kopømbaqapé, sozonø-tøkeém. ⁷ No poeveáv, ndakin mba notøndónāv. Yaq waū sæzømēt, vøeløvüb. Geté no tønøpoév ndøgo: No zo namba khøuwa andé møe-mbá sizí-qovezám, Evezøza tømbo-pøovat, tenøtak.

⁸ No ndakin nqanek Efesus taon-te, até nóqotát, atema Pentikos khøuwa vømóndāp. ⁹ Zapa ndøgo, Mbumbukiam mboqog møndønø-mboqozó, nqanek. Yaq no kopømbaqapé, Mbumbukiam-qa manqat tøte-zømesim. Geté qaqa ezoqam kopoáv ngigu. Yaq nakémbá, no elavøqase båtøkhæ-qomát, nqanek.

¹⁰ Timoti zo-te tefakhan, yaq zo vøkhatowém. Yaq ndego fofogeaq mbaín, sà begó, zo namba. Zapa ndøgo, até ndegó-a, Mbumbukiam-qá sasae ndøgó, av no nqate:go. ¹¹ Ezoqa ndego besanqawém. Yaq ndego no-te nqawa veseze-qa tegoat, gømbo-tøkeém. Sambit-té qando-khofotøvém. Zapa ndøgo, no ndego neka ndigu Klisten zifuap nøme, te namba gi:zav, nðzømbø-endáp.

¹² Nqanek manqat nøme, nigi Klisten nøfu Apolos-qa yaq-té qanegó. No nømbo-pouweám. Ndego bëmá, zo-te, ndigu Klisten ezoqa nøme

namba, zo-te tizav. Geté ndego ùnime:-poeveáv, ndakin tewav. Geté vaev-te, khøuwa eqeieqei tezømet, ndego ndøndowáv zo-te.

Vaev manqat neka khaiya mboma manqat vinivinimba

¹³ Zo gø:feazoát. Neka føgøføgakh ndøwaniáp, unimanqatin-te. Zo kha føgakh-mbá qagó neka møe ndøgó. ¹⁴ Zo matev ate ndægo, kuku matev-us ndøgó.

¹⁵ Neka nøme nqáneq: Zo møzøte-zøtéq, Stefanas neka ndigu ezoqa nøme, te namba khoev-te ndiyage, ibugukhokhof ngínik gi-Klisten-éz, Akaya plovins mokho-te. Nginik Klisten ezoqa nøme kandambá gizøtøke. ¹⁶ Yaq no nqazø-pouwe: Zo ezoqa av ngi:gu neka gekha ezoqa nøme, ndigu ti namba Evezøza-qa sasae ndigu, tiqá mokho-té qanu:gú.

¹⁷ No khanakhanakh kandambá qændap, zogi ezoqa misika, Stefanas neka Fotunatus neka Akaikus gigeavun. Unimanqatín. No ndakin kopømba mbáin, zo namba tøte-qotat. Geté nginik ezoqam, zoqá iziz ndøndapém. ¹⁸ No nginik ezoqa mokho-te, kha vøndæv kandambá qændap. Até zó-a, zo tiqa mokho-te, kha vøndæv vozøndapem. Ezoqa av ngi:gu, gèzøvizáp.

¹⁹ Klisten bawabawan vinivinimba, nqanek Esia plovins-te ngiyage, khaiya mboma manqat ndøkhotaváv zo-te. Até Akuilá-ya, zas namba Plisila, neka ndigu Klisten ezoqa nøme, tiqa khoev-te gipindumatun, tiqa khaiya mboma manqat ngíkhøfötáváv, Evezøza-qa iz-te. ²⁰ Até Klisten

ezoqam ate ngi:gú-a, no namba nqatiyage, tiqa khaiya mboma manqat ngikhōfōtāvāv.

Zo tozo-møvabat, zenda kaka vø-itamát neka vōngenōndamat, ate av-té, Mbumbukiam-qa bøi-te eqeieqei ndægo.

²¹ Nø Pol, nqanek khaiya mboma manqat-qase, nøkeza zendá qate-peaumít.

²² Gekha ezoqām ndego, Evezøza-te poev mbain ndego, ndego bèsoqoév.

*Malanata!**

²³ Yesu Keliso-qa kuku matev, ndøgoát zo-te.

²⁴ No kuku kandambá zo-te, Keliso Yesu mokho-te.

16:22 16:22 Gal 1:8-9; Vev 22:20 * **16:22** 16:22 Malanata. Taqa manqa mokho nqánek: Evézøza, vøndoqáv!

**Mbumbukiam-qa Manqat Mbomambaqape
Ruth, Jonah, and the New Testament in the Kuni
dialect of the Kuni-Boazi language of Papua New
Guinea
Rut, Jona, na Nupela Testamen long tokples
Kuni-Boazi long Niugini**

copyright © 2015 Wycliffe Switzerland

Language: Kuni-Boazi

Dialect: Kuni

Translation by: Wycliffe Switzerland

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2018-08-20

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 18 Oct 2022

f10a11c4-6a0c-5775-9168-c6e73df1a68f